

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Templed Adroddiad Sgriwtini

Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	21 Ionawr, 2020
Pwnc:	Safonau Ysgolion - Haf 2019
Pwrpas yr Adroddiad:	
Cadeirydd Sgriwtini:	Cyng. Gwilym Owen Jones
Aelod(au) Portffolio:	Cyng. R Meirion Jones
Pennaeth Gwasanaeth:	Rhys Hughes, Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Awdur yr Adroddiad:	Rhys Hughes, Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Ffôn:	01248 752916
E-bost:	Rhyshughes2@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

1 – Argymhelliad/Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio

- A1:** Gymeradwyo cynnwys Adroddiad ar Ddeilliannau 2019 Ynys Môn parthed:
- Adroddiad ar Asesiad Athro (Cyfnod Sylfaen / Cyfnod Allweddol 2 / Cyfnod Allweddol 3)
 - Adroddiad ar ganlyniadau CA4
 - Adroddiad ar ganlyniadau CA5
 - Proffil Estyn ALI Ynys Môn

A2:

Gytuno ar / a chymeradwyo y prif feysydd ar gyfer gwelliant i ALI Ynys Môn.

A3:

Gymeradwyo y datblygiadau parthed y gwaith ymgysylltu gyda chymheiriaid yn Ynys Môn

A4:

Gymeradwyo y broses atebolrwydd rhwng Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn a GwE.

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Eraill

Cyswllt uniongyrchol â Chynllun y Cyngor / blaenoriaethau trawsnewid.

Nôd: gweithio tuag at Ynys Môn fydd yn iach a llewyrchus lle bydd teuluoedd yn ffynnu

Amcan 1

Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir

Byddwn yn parhau i godi safonau addysg a sicrhau bod gan ein pobl ifanc y sgiliau cywir ar gyfer cyflogaeth a hyfforddiant.

3 – Egwyddorion fel Canllaw ar gyfer Sgriwtini

Er mwyn cynorthwyo Aelodau wrth graffu'r pwnc:-

3.1 Effaith mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau [ffocws ar y cwsmer/dinesydd]

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd [ffocws ar werth]

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau [ffocws ar risg]

3.4 Craffu'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu warantu ansawdd [ffocws ar berfformiad ac ansawdd]

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- hirdymor
- atal
- integreiddio
- cydweithio
- cynnwys

[ffocws ar lesiant]

4 – Cwestiynau Sgriwtini Allweddol

Cyffredinol

1. Pa effaith ydych chi'n ei weld ers y newid gofynion fel nad yw asesiadau athrawon y Cyfnod Sylfaen, CA2 a CA3 yn cael eu cyhoeddi?
 - Effaith cyffredinol ar ddata yn Genedlaethol?
 - Effaith cyffredinol ar ddata ysgolion Ynys Môn?
 - Effaith a welir wrth ymweld ag ysgolion – ar blant, staff a penaethiaid?
2. Gan nad oes cymhariaethau meincnodol bellach yn y Cyfnod Sylfaen, CA2 a CA3, sut mae ysgolion a GwE (ar ran Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn) yn mesur os yw'r disgyblion yn llwyddo?
3. Fe sonioch ar y cychwyn bod cydweithio ac ymgysylltu gyda chymheiriaid yn derbyn sylw cenedlaethol. Fedrwcch chi roi trosolwg i ni o unrhyw ddatblygiadau perthnasol ym Môn, a sut mae GwE (ar ran Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn) yn cyfrannu neu yn hyrwyddo'r agenda hon?

4. A ydych yn meddwl bod y drefn atebolrwydd rhwng Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn a GwE yn effeithiol? A pham?

Cynradd

1. Gan nad yw Llywodraeth Cymru yn paratoi pecyn 'Data Craidd' bellach i ysgolion Cynradd, ydy GwE (ar ran Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn) yn paratoi unrhyw beth i helpu ysgolion ddadansoddi eu data yn fewnol?
2. Pam y mae deilliannau'r Cyfnod Sylfaen yn is yn gyffredinol ar y deiliant disgwylidig yn y ddwy flynedd diwethaf?
3. Pam fod asesiadau'r Gymraeg yn CA2 wedi gostwng dros y ddwy flynedd diwethaf?
4. Pam fod asesiadau disgyblion sydd a hawl i ginio am ddim i weld yn gyffredinol is eleni yn y ddau Gyfnod Allweddol o gymharu a blynnyddoedd eraill?

Uwchradd

1. Pam mae perfformiad yr uwch lefelau yn is na'r cyfartaledd ym Môn, a sut mae GwE (ar ran Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn) yn cefnogi'r ysgolion i wella perfformiad ar y lefelau uchaf a'r graddau uchaf yn CA4 a CA5?
2. Yn CA4, mae'r dangosydd newydd Capio 9 yn rhoi sylw i ystod ehangach o bynciau a chymwysterau nag oedd y Trothwy Lefel 2+ blaenorol. Sut mae GwE (ar ran Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn) yn sicrhau bod cefnogaeth i bynciau y tu allan i'r pynciau craidd?
3. Pam bod perfformiad disgyblion PYD Môn yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol, a sut sicrheir gwelliannau ym mherfformiad y garfan hon o ddisgyblion?

5 – Cefndir / Cyd-destun

1. CYD-DESTUN

Gweler “Adroddiad ar Ddeilliannau 2019 Ynys Môn.”

6 – Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb [gan gynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

D/B

7 – Goblygiadau Ariannol

D/B

8 – Atodiadau

Adroddiad ar Ddeilliannau 2019 Ynys Môn.

9 – Papurau Cefndir (cysylltwch ag Awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

ADRODDIAD AR DDEILLIANNAU 2019

Ynys Môn

CYNNWYS

- 1. Cefndir a chyd-destun**
 - 2. Safonau**
 - Trosolwg o berfformiad ym mhob Awdurdod Lleol (AauLI unigol i'w cynnwys yn Atodiad 1)
 - Proffil Arolygiadau Ysgolion Estyn
 - Categori Cenedlaethol
 - 3. Cwestiynau sy'n dod i'r amlwg i helpu'r Cyd-bwyllgor, swyddogion ALI a Phwyllgorau Craffu i arfarnu cynnydd, safonau a pherfformiad disgyblion.**
 - 4. Blaenoriaethau Cynllun Busnes 2019-20**
 - 5. Atodiad 1 - Adroddiad ar Safonau i bob ALI unigol**
-

1. CEFNDIR A CHYD-DESTUN

Mae Llywodraeth Cymru, ochr yn ochr ag amryw o bartneriaid ac arbenigwyr, wedi mynd ati i adolygu'r system atebolrwydd i ysgolion yng Nghymru.

Amlygodd y canfyddiadau bod gan y system bresennol, a'i defnydd o fesurau perfformiad, amryw o ganlyniadau anfwriadol negyddol, megis:

- culhau'r dewis yn y cwricwlwm;
- ffocws anghymesur ar grwpiau penodol o ddysgwyr;
- sut y defnyddir meincnodi, sy'n gyrru cystadleuaeth rhwng ysgolion yn hytrach nag annog cydweithredu;
- llwyth gwaith cynyddol a diangen i athrawon ac eraill yn y system, heb yr effaith na'r budd angenrheidiol i ddysgwyr; a
- cyfuno data at ddibenion *atebolrwydd*, pan y'i lluniwyd at ddibenion gwella.

O ganlyniad, mae ysgolion wedi clywed negeseuon anghyson gan y gwahanol rannau o'r system ynghylch yr hyn sy'n bwysig. Yn aml, mae hyn wedi gwro ymdrechion oddi wrth y dysgu a'r addysgu a'n symud tuag at ddiwylliant o gydymffurfio a biwrocratiaeth.

Roedd gohebiaeth ar y cyd gan Lywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Estyn i Gadeiryddion Craffu, Aelodau Cabinet, Cyfarwyddwyr Addysg, Prif Swyddogion Gweithredol, a Rheolwyr Gyfarwyddwyr Consortia Addysg Rhanbarthol, a gyhoeddwyd ar **16 Gorffennaf 2019** yn datgan:

"Mae'n wrthgynhyrchol rhoi pwysau anghymesur ar ysgolion ar sail mesurau unigol. Nid yw'n llesol i welliant ysgol, a gallai danseilio y newid parhaus mewn diwylliant yr ydym ni'n gweithio gyda'n gilydd i'w gyflawni. Disgwylw'n i awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol gefnogi ysgolion i wneud penderfyniadau priodol am eu cwricwlwm i osgoi culhau'r dewis i ddysgwyr."

"Ar y cyd, rydym wedi cytuno mai dyma'r ffordd gywir i weithredu, ac fe'ch cynghorwn yn gryf i ddefnyddio ystod eang o wybodaeth a data heb ei gyfuno, fel bod modd i chi gyflawni eich dyletswyddau wrth adrodd ar berfformiad ysgolion. Bydd arfarnu perfformiad ysgolion unigol yn hytrach na chynhyrchu data wedi'i gyfuno ar lefel awdurdod lleol yn fwy buddiol ar gyfer cefnogi a herio ysgolion unigol i wella."

Bydd yr adroddiad hwn ar berfformiad yng Ngogledd Cymru yn cadw at y canllawiau hyn.

Adrodd ar Asesiad Athro (Cyfnod Sylfaen i Gyfnod Allweddol 3)

Cyflwynwyd newidiadau cenedlaethol o ran adrodd ar asesiad athro yn y ddwy flynedd ddiwethaf. Ategir amcanion allweddol dogfen Llywodraeth Cymru: 'Cenhadaeth ein cenedl' wrth ddarparu trefniadau asesu, arfarnu ac atebolrwydd cadarn i gefnogi system sy'n hunan wella.

Er mwyn i bob dysgwr gyflawni ei botensial yn llawn, awgryma tystiolaeth ryngwladol bod angen system asesu ac atebolrwydd gydlynol. Prif ddiben asesu yw darparu gwybodaeth sy'n llywio penderfyniadau am y ffordd orau o symud dysgu disgyblion yn ei flaen.

Bellach, mae mwy o ffocws ar i ysgolion ddefnyddio data wrth hunan arfarnu. Yn y system ddiwygiedig, mae ysgolion yn cael eu harfarnu yn unol â'r gwahaniaeth a wnânt i gynnydd pob disgybl.

Mae'r data a'r wybodaeth sydd ar gael i ysgolion er mwyn mesur y cynnydd hwn yn cynnwys: data diwedd cyfnod allweddol, data mynediad gwaelodlin, data cynnydd disgyblion dros amser, data gwerth ychwanegol rhwng y gwaelodlin a chyfnodau allweddol, data profion diagnostig ar ddarllen a rhifedd, ymchwil weithredol a data profion penodol yn ogystal â deilliannau arolygiad ESTYN.

Mae data a gyfunwyd ar i fyny yn hanesyddol, at ddibenion cymharu, wedi'i ddileu. Nid yw meincnodi, cymharu â sefydliadau eraill, data profion darllen a rhifedd, gosod ysgolion ac Awdurdodau Lleol yn ôl trefn, bellach yn dderbyniol nac yn bosibl. Ers y llynedd, yr unig ddata cymharol sydd ar gael i Awdurdodau Lleol yn y cyfnodau allweddol hyn yw cyfartaleddau Cenedlaethol diwedd y cyfnodau allweddol hyn.

Yn ychwanegol, cyhoeddodd Y Gweinidog Addysg ddatganiad ar dargedau perfformiad ysgolion ym mis Mehefin 2019. Meddai:

'....., Rwyf am ei gwneud yn gwbl glir mai dim ond fel cyfrwng i ategu gwaith hunanwerthuso ysgolion y dylid defnyddio targedau, ac na ddylid eu hystyried yn fesur perfformiad y bydd ysgolion yn atebol i awdurdodau lleol ar ei sail.'

Bydd y newidiadau diweddar hyn mewn gofynion adrodd ar asesu yn cryfhau manwl gywirdeb asesu. Bydd yn lleihau lefelau chwyddedig a 'chwarae'r gêm' ac yn sicrhau bod pob ysgol yn ystyried pob dysgwr yn ofalus, nid yn unig y dysgwyr ffiniol sy'n cael dylanwad ar a fydd ysgol yn cyflawni mesur cul ai peidio.

Bydd pwyslais o'r newydd yn y trefniadau cenedlaethol ar Asesu ar gyfer Dysgu fel rhan hanfodol ac annatod o ddysgu ac addysgu; mae'n gam arwyddocaol oddi wrth casglu gwybodaeth am berfformiad pobl ifanc fesul ysgol at ddibenion atebolrwydd.

Ni fydd data asesiad athro na data Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ar lefel ysgol, awdurdod lleol na chonsortia yn cael ei gyhoeddi mwyach. Mae hyn yn berthnasol i'r Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 3 ym mhob ysgol gynradd ac ysgol uwchradd a gynhelir.

Trefniadau fydd yn parhau:

- Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ac Asesiad Athro ar gyfer dysgwyr unigol, fodd bynnag ni chyhoeddir unrhyw wybodaeth feincnodol lefel ysgol genedlaethol.
- Gofynnir i Benaethiaid adrodd ar berfformiad ysgol i rieni ac oedolion sy'n ddysgwyr pob blwyddyn academiaidd.
- Gofynnir i Gyrrff Llywodraethu lunio adroddiad blynyddol i rieni, prospectws ysgol, cynllun datblygu ysgol a gosod targedau perfformiad ac absenoldeb. Mae gan ysgolion, cyrrff llywodraethu ac awdurdodau lleol fynediad i'w data eu hunain o hyd (ynghyd â data ar lefel genedlaethol), at ddibenion hunan arfarnu.
- Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i gasglu data ar lefel dysgwr unigol er sicrhau tryloywder ar lefel perfformiad cenedlaethol, ac i lywio'r gwaith o lunio polisïau.

Trefniadau a fydd yn newid:

- Ni chyhoeddir gwybodaeth gymharol am asesiadau athro a phrofion mewn perthynas ag ysgolion eraill mewn awdurdod lleol, na 'theulu o ysgolion'.
- Nid yw Llywodraeth Cymru yn cynhyrchu, nac yn cyhoeddi, Adroddiadau Cymharol Ysgolion na Setiau Data Craidd Cymru Gyfan mwyach i ysgolion ac awdurdodau lleol, o safbwynt data asesiadau athrawon.
- Ar wefan *My Local School*, ni cheir mwyach ddata asesiadau athrawon sy'n is na'r lefel genedlaethol (o 2018).

Newidiadau yn y Meysydd Dysgu yn y Cyfnod Sylfaen

Ym mis Hydref 2014, adolygwyd Meysydd Dysgu (MD) y Cyfnod Sylfaen ar gyfer Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu a Datblygiad Mathemategol i gyd-fynd â'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol (FfLIRh), yn ogystal â'u gwneud yn fwy heriol. Yn unol â hyn, cafodd deilliannau'r Cyfnod Sylfaen eu hail-galibro i gyd-fynd â disgwyliadau cynyddol y Meysydd Dysgu diwygiedig.

Cyflwynwyd y MDaPh diwygiedig ar sail statudol o fis Medi 2015. Golyga hyn mai'r garfan a ddechreuodd yn y dosbarth Derbyn ym mis Medi 2015 oedd y garfan gyntaf o blant i gael eu hasesu'n ffurfiol yn erbyn y deilliannau diwygiedig ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn Haf 2018. Felly, dylid osgoi cymharu deilliannau'r Cyfnod Sylfaen â blynyddoedd blaenorol ar lefel ysgol, gan nad ydynt yn cael eu mesur ar sail gymaradwy.

Adrodd ar ganlyniadau CA4

Cyflwynwyd mesurau CA4 newydd dros dro ar gyfer 2019 yn rhan o'r rhaglen diwygio addysg yng Nghymru.

Cesglir data cenedlaethol i ysgolion unigol yn seiliedig ar ganlyniadau arholiadau cyntaf. Bydd y ddata a ddarperir yn rhanbarthol i ysgolion unigol ac AauLI hefyd yn seiliedig ar ganlyniadau arholiadau cyntaf.

Mae JCQ/CBAC wedi cyhoeddi eu data a'u cyhoeddiad i'r wasg yn seiliedig ar y 'deiliant gorau' a gyflawnwyd gan ddysgwyr 16 oed ar draws cyfres mis Tachwedd a'r Haf. Bydd gwahaniaethau rhwng y data arholiad cyntaf a'r deiliant gorau.

O ganlyniad, ar draws amryw o ddangosyddion, ni fydd modd cymharu ffigyrau 2019 â pherfformiad blaenorol.

Yn y tabl isod, gwelir y mesurau dros dro newydd a'r fethodoleg a ddefnyddir ar gyfer cyfrifo. Dengys hefyd y gwahaniaethau allweddol â blynyddoedd blaenorol.

Mesur Dro	Sut y caiff ei gyfrifo	Gwahaniaethau o'r blynyddoedd blaenorol, a pham na ellir cymharu
Capio 9	Mae'r Sgôr Pwyntiau 9 wedi'i gapio yn fesur perfformiad sy'n cyfrifo cyfartaledd y sgoriau am y dyfarniadau gorau i bob disgybl unigol yn y garfan, wedi'i gapio ar gyfer nifer penodol o TGAU neu gymwysterau cyfwerth. Mae tri o'r naw slot angen dyfarniadau pynciau a chymwysterau penodol er mwyn cyfrannu unrhyw bwyntiau tuag at y mesur. Mae'r slotiau hyn yn rhai maint TGAU, sy'n nodi gofynion mewn TGAU llythrennedd, rhifedd a gwyddoniaeth yn unig. Gall y radd orau o unrhyw TGAU llenyddiaeth neu Gymraeg iaith gyntaf neu Saesneg gyfrannu tuag at y slot llythrennedd.	✓ Dim ond arholiad cyntaf disgybl fydd yn cyfrif ✓ TGAU Gwyddoniaeth CBAC yn unig

	Gall y radd orau o naill ai mathemateg neu fathemateg- rhifedd TGAU gyfrannu at y slot rhifedd. Gall y radd orau o TGAU gwyddoniaeth gyfrannu at y slot gwyddoniaeth (ar hyn o bryd, mae hyn wedi'i gyfyngu i ddyfarniadau yng nghyfres cymwysterau TGAU gwyddoniaeth sydd ar gael i ddysgwyr ar hyn o bryd: bioleg, cemeg, ffiseg, gwyddoniaeth (dyfarniad dwbl), gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad dwbl) a gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad sengl). Bydd y chwe chymhwyster sy'n weddill yn cynnwys perfformiad gorau'r disgybl naill ai mewn TGAU ac/neu gymhwyster galwedigaethol sy'n gyfwerth.	
Mesur Llythrennedd	Cyfrifo'r cyfartaledd o'r sgoriau i bob disgybl unigol yn y garfan, cymryd y radd orau o unrhyw TGAU llenyddiaeth neu Gymraeg iaith gyntaf neu Saesneg a ddyfernir i ddisgybl.	Mesur 2019 newydd, dim ond yr arholiad cyntaf fydd yn cyfrif, efo Llenyddiaeth hefyd yn cael ei derbyn o fewn y mesur hwn.
Mesur Rhifedd	Cyfrifo'r cyfartaledd o'r sgoriau i bob disgybl unigol yn y garfan, cymryd y radd orau o unrhyw TGAU mathemateg neu fathemateg - rhifedd a ddyfernir i ddisgybl.	Mesur 2019 newydd, dim ond yr arholiad cyntaf fydd yn cyfrif
Mesur gwyddoniaeth	Cyfrifo cyfartaledd y sgorau i bob disgybl unigol yn y garfan, cymryd y radd orau o TGAU gwyddoniaeth a ddyfernir i ddysgwr (ar hyn o bryd, mae hyn wedi'i gyfyngu i ddyfarniadau yng nghyfres cymwysterau TGAU gwyddoniaeth sydd ar gael i ddysgwyr: bioleg, cemeg, ffiseg, gwyddoniaeth (dyfarniad dwbl), gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad dwbl) a gwyddoniaeth gymhwysol (dyfarniad sengl) - adnabyddir bod y rhain yn gallu cyfrannu tuag at fesurau gwyddoniaeth.	Mesur 2019 newydd, dim ond yr arholiad cyntaf fydd yn cyfrif
Mesur Tystysgrif Her Sgiliau Bagloriaeth Cymru	Cyfrifo cyfartaledd y sgorau i Her Sgiliau Bagloriaeth Cymru i bob dysgwr unigol yn y garfan, boed yn ddyfarniad Sylfaen (Lefel 1) neu Genedlaethol (Lefel 2).	Adroddir ar wahân fel prif ddangosydd am y tro cyntaf yn 2019

Yn y cyd-destun hwn, dylid dadansoddi'r data ar lefel leol ac fel man cychwyn i gwestiynu blaenoriaethau lleol.

Er bod data 2019 ar gael ar hyn o bryd ar fesurau perfformiad hanesyddol (L1, L2, L2+ a 5A*-A), nid yw'n ddilys cymharu â blynyddoedd blaenorol oherwydd bod yr arholiad cyntaf yn cyfrif yn hytrach na'r deiliant gorau.

Craffu ar Berfformiad Ysgolion Unigol

Cynhelir cyfarfodydd Bwrdd Ansawdd Lleol pob pythefnos rhwng Arweinyddion Craidd GwE a phob ALL. Trafodir unrhyw ysgolion sy'n achosi pryder, a nodir unrhyw gryfderau a meysydd

i'w gwella. Mae hyn yn cysylltu â'r cyfarfodydd rheolaidd a gynhelir gan yr arweinydd craidd efo Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant i drafod cynnydd ysgolion. Mae'r gohebu rheolaidd rhwng yr ALI a swyddogion GwE yn sicrhau y rhennir gwybodaeth am allu ysgolion i wella. Ble gwelir bod pryderon, bydd pawb yn gweithio mewn partneriaeth i adolygu'r safonau a'r ddarpariaeth yn yr ysgol a gosod a monitro targedau pendant ar gyfer gwella.

Mae gan bob ALI ei brosesau monitro ei hun i graffu ar berfformiad ysgolion unigol. Mae hyn yn cynnwys defnyddio 'Byrddau Gwelliant Carlam' i ysgolion sy'n achosi pryder.

Disgrifir trefniadau monitro pob ALI yn eu hadroddiad safonau unigol.

Ysgolion sy'n achosi pryder

Mae pob ysgol ar daith tuag at welliant, ac felly mae arnynt angen cymorth a her sy'n briodol a gwahaniaethol i amrywiol raddau. Bydd angen targedu ymyrraeth ddwysach o safbwynt rhai ysgolion.

Mae'r label 'ysgolion sy'n achosi pryder' yn un eang iawn, ac nid yw'r canllawiau cenedlaethol yn diffinio'r term ehangach yn glir. I'n dibenion ni yn GwE, rydym wedi llunio'r diffiniadau hyn:

- Ysgolion y mae arnynt angen cymorth i gynnal neu wella safonau [h.y. symud o 'dda' i 'ragorol' neu 'ysgolion sy'n perfformio'n gyfforddus'];
- Ysgolion sy'n gwella ond y mae arnynt angen rhagor o gymorth i wella'u cofnod llwyddiant ac/neu leihau amrywiad o fewn yr ysgol ymhellach;
- Ysgolion ble mae angen targedu cynhaliaeth ac ymyrraeth fwy penodol i'w hatal rhag achosi pryder sylweddol;
- Ysgolion y gwelir sy'n achosi pryder sylweddol ac/neu sydd mewn categori statudol.

Mae gan GwE, a'r awdurdodau lleol, hanes gyffredinol dda o ran cefnogi ysgolion yn effeithiol, ac yn benodol yr ysgolion hynny sy'n achosi pryder. Mae gan bob ysgol uwchradd 'Gynllun Cefnogaeth' unigryw sy'n sicrhau bod cefnogaeth GwE yn cyd-fynd yn agos â blaenoriaethau eu CDY. Fel hyn, gellir defnyddio adnoddau, arbenigedd ac arferion gorau y rhanbarth yn fwy effeithiol.

Caiff her a chefnogaeth eu targedu yn amserol ac yn effeithiol, sy'n arwain, yn y rhan fwyaf o achosion, at gyflymu'r daith wella yn yr ysgolion sydd wedi'u hadnabod a, ble'n berthnasol, cânt eu tynnu o gatedori dilyniant Estyn.

Cynhelir cyfarfodydd Bwrdd Safonau Ansawdd Lleol yn gyson, rhwng yr ALI ac uwch swyddog GwE, a defnyddir y cyfarfodydd hyn i rannu gwybodaeth am berfformiad a chynnydd ysgol, a chytuno ar unrhyw addasiadau sydd angen eu gwneud i'r cynlluniau cymorth. Mae Byrddau Gwella Carlam Dros Dro yn rhoi her ac ymyrraeth i'r ysgolion hyn sydd mewn categorïau pryder difrifol. Ble erys pryderon, gweithredir ar lefel uwch allai gynnwys defnyddio pwerau ymyrraeth, fel y diffinnir gan ganllawiau cenedlaethol.

Sefyllfa bresennol y rhanbarth

Bu proffil arolygiadau ysgolion cynradd ac arbennig yn gyson gryf, ac yn cymharu'n ffafriol gyda phroffil Estyn ar gyfer ysgolion ar draws Cymru. O safbwynt yr ysgolion cynradd a roddwyd mewn categorïau dros y tair blynedd diwethaf, fe'u tynnwyd oddi yno yn sydyn o ganlyniad i'r her a'r gefnogaeth lefel uchel a dargedwyd.

Erys safonau yn y sector uwchradd yn destun pryder. Dros y flwyddyn a hanner ddiwethaf, mae GwE wedi:

- ail greu proffil y gwasanaeth i sicrhau bod adnoddau ychwanegol yn cael eu targedu tuag at y sector uwchradd;
- cryfhau'r tîm o YCG cyswllt uwchradd i sicrhau profiad ac arbenigedd perthnasol;
- sicrhau bod gan bob ysgol uwchradd raglen gymorth generig ac unigryw;
- hwyluso mynediad at y rhwydweithiau cwricwlwm, MAT, ôl-16 a phynciol i rannu arferion da;
- mabwysiadu dull targedu cynhaliaeth ar ffurf 'ton' i sicrhau gwelliannau parhaus mewn pynciau craidd;
- cyfoethogi cynnig GwE o gyfleoedd datblygiad proffesiynol [ac yn arbennig felly i arweinwyr profiadol, newydd a darpar arweinwyr y dyfodol];
- arwain y *fenter Asesu ar gyfer Dysgu* ranbarthol i wella dysgu ac addysgu efo Shirley Clarke;
- sicrhau rhagor o gymorth i benaethiaid drwy gyfarfodydd fforymau strategol, ac i'r ysgolion sy'n cymryd rhan drwy'r fforwm *Rhagoriaeth ac Arloesi* ;
- cefnogi 12 ysgol yn y rhanbarth i ymchwilio i amrywiad mewn ysgol, a rhoi sylw iddo, drwy wella prosesau tracio data ac ymyrraeth. Bydd modd trosglwyddo'r gwersi a ddysgwyd o'r peilot i bob ysgol ar draws yr ALL;
- darparu cymorth ariannol er mwyn gweithredu mewn ffordd fwy diagnostig i sicrhau gwelliannau mewn Saesneg a Mathemateg yn CA4 drwy PIXL;
- darparu hyfforddiant penodol ar gais ysgolion i arweinwyr canol cwricwlwm ac arweinwyr bugeiliol;
- cefnogi hyfforddiant unigryw i ysgolion ac adrannau targed i wella agweddau ar ddysgu ac addysgu, e.e. efo Tom Sherrington, Olevi ITP ac OTP.

Ar ben y gefnogaeth unigryw a ddarparwyd i ysgolion uwchradd yn y pynciau craidd, rhoddwyd arweiniad ranbarthol a lleol drwy'r rhwydweithiau a'r fforymau pynciol. Dyma rai o'r meysydd allweddol gafodd sylw:

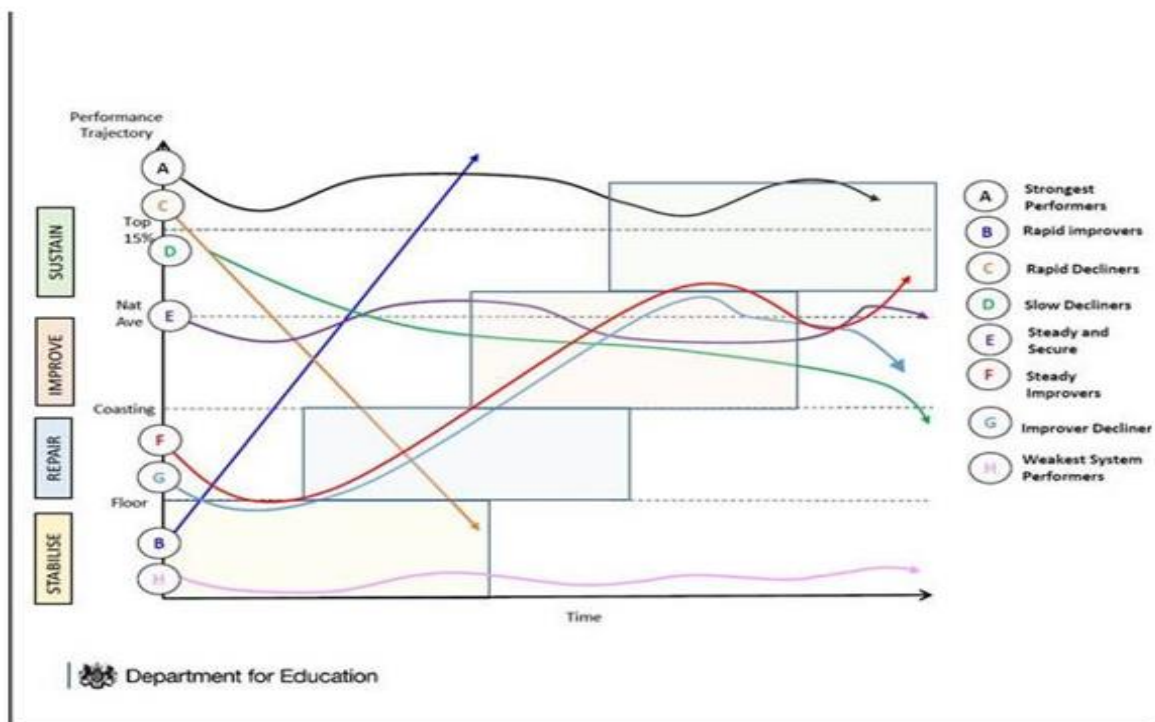
- Saesneg: Cefnogaeth astudio Safon Uwch, Hyfforddiant Darllen Carlam, datblygu llythrennedd ar draws y cwricwlwm, gwella llafaredd i gefnogi ysgrifennu, gwella tracio ac ymyrraeth yn CA4, gwella safonau ysgrifennu yn CA4, arweiniad ar ddarpariaeth MAT mewn Saesneg, datblygu adnoddau e.e. *Adnodd 'Fix-it' i gefnogi'r gwaith atgyweirio sydd ei angen i roi sylw i sgiliau gwan, Pecynnau Meistroli i CA4, Cynllun Gwaith Gothic efo pwyslais ar ramadeg i Flwyddyn 7*
- Mathemateg: arweiniad ar arweinyddiaeth a diweddariadau ar y cwricwlwm newydd, rhannu'r arferion gorau o *Whiterose Maths Academies* ar ddatblygu addysgeg yn eu clwstwr o ysgolion, datblygu addysgeg adrannol drwy 'ddyfnhau'r meddwl', datblygu addysgeg Safon Uwch, cefnogi gwaith cydweithio rhwng cydlynwyr rhifedd i adnabod yr arferion gorau o ran datblygu sgiliau ar draws y cwricwlwm, datblygu arweinyddiaeth cydlynwyr rhifedd sydd yn eu dwy flynedd gyntaf yn y swydd, datblygu dealltwriaeth o'r newidiadau yn y profion Rhifedd Gweithdrefnol.
- Gwyddoniaeth: rhagori mewn Gwyddoniaeth TGAU - rhannu'r arferion gorau, rhannu strategaethau ymyrraeth llwyddiannus yn CA4, datblygu llythrennedd gwyddonol - ymchwil sy'n seiliedig ar dystiolaeth gan Brifysgol Bangor, datblygu strategaethau i ennyn diddordeb dysgwyr mewn Gwyddoniaeth, gweithio gydag ysgolion i ddatblygu gwybodaeth wyddonol a chefnogi disgyblion wrth iddynt ddysgu am gysyniadau gwyddonol, datblygu sgiliau darllen mewn Gwyddoniaeth, rhannu 'strategaethau sut i ddysgu' ac arferion galw i gof, datblygu sgiliau darllen a deall geiriau gorchymyn a dwy haen, datblygu dealltwriaeth ddyfnach o'r manylebau TGAU.

Symud Ymlaen

Rydym yn cydnabod bod pob ysgol ar gontinwrm gwella. Mae rhai yn eu dyddiau cynnar ac yn datblygu, mae eraill yn datblygu ac yn cryfhau tra bod ein hysgolion cryfaf yn fwy annibynnol a grymus.

Yn aml, gofynnir i'r Gwasanaeth blethu lluo o fetrigau gwella ysgol mewn un diffiniad. Er hynny, mae hi'r un mor bwysig darlunio'r daith nid yn unig y 'ciplun' o ble mae'r ysgol arni ar y daith honno.

Bwriad y diagram canlynol, gan DfE yn Lloegr, yw diffinio'r camau ar hyd taith ysgol, ac mae'n dechrau diffinio taith wella ysgol:

Teimlwn fod y math hwn o ddiagram yn adnodd mwy defnyddiol wrth i ni fod yn trafod lefel a natur ofynnol y gefnogaeth efo ysgolion. O'i weithredu, gall fod yn strategaeth effeithiol hefyd i weld lle mae ysgolion arni ar ddechrau unrhyw duedd 'at i lawr', felly ni fyddai angen iddynt gael eu hadnabod fel 'ysgolion sy'n achosi pryder.'

Credwn hefyd y dylai gwaith cefnogi ac ymgysylltu â chymheiriaid fod wrth wraidd gwella ysgol. Mae gweledigaeth Llywodraeth Cymru am system werthuso, gwella ac atebolrwydd yn un sy'n deg, yn gydlynol, yn gymesur, yn dryloyw ac yn seiliedig ar werthoedd cyffredin ar gyfer addysg yng Nghymru. Mae Cenhadaeth ein Cenedl yn ein hymrwymo i weithio gyda Llywodraeth Cymru, a rhanddeiliaid allweddol eraill, i sefydlu trefniadau newydd ar gyfer arfarnu a gwella, a hynny ar bob lefel. Bydd angen i'r trefniadau hyn fod yn ddigon cadarn a chryf i sicrhau'r gwelliannau a fydd mewn ysgolion, ac yn arbennig felly yn y sector uwchradd. O fewn y trefniadau hyn, mae disgwyliad clir i ysgolion ddatblygu nid yn unig y capasiti a'r sgiliau i herio eu hunain yn effeithiol, ond hefyd y gallu i weithio ar y cyd ac yn systematig mewn model gwella ysgolion yn seiliedig ar ymgysylltiad cymheiriaid proffesiynol.

Mae GwE a'r chwe awdurdod lleol rhanbarthol wedi cynnal proses ymgynghori â Phenaethiaid ar yr amrywiol agweddau ar y *Daith Ddiwygio Genedlaethol*. O ran datblygu fframwaith rhanbarthol ar gyfer cefnogi ac ymgysylltu â chymheiriaid, awgrymodd y penaethiaid yr egwyddorion hyn:

- dylid mabwysiadu dull gweithredu adolygu gan gymheiriaid yn rhanbarthol er mwyn gyrru cynnydd ymhellach tuag at system hunan wella;
- ni ddylid datblygu'r model adolygu gan gymheiriaid hwn i gyflwyno *system o 'ffug arolygiadau'*;
- dylai rhanddeiliaid weithio gyda'i gilydd yn effeithiol er sicrhau ein bod yn creu'r amodau priodol ar gyfer adolygu gan gymheiriaid sy'n effeithiol;
- dylem gytuno ar set ranbarthol o egwyddorion ac iaith dechnegol ar gyfer ein model, a'u harfer;
- dylem gytuno ar ffiniau'r fframwaith, fydd yn rhoi hyblygrwydd i ysgolion weithredu ystod o fodelau;
- dylai ysgolion gael rhyddid a hyblygrwydd i ddethol eu cymheiriaid;
- dylai'r model gynnwys ymgysylltu â chymheiriaid ar bob lefel mewn ysgol;
- dylai'r model hybu ymddiriedaeth, gonestrwydd, tryloywder a ffydd broffesiynol;
- dylai ymgysylltu fod yn broses gefnogol a chynaliadwy, yn hytrach nag un digwyddiad beichus, un-tro;
- dylai'r model gefnogi symud diwylliannol tuag at berchenogaeth ar y cyd

Mae Steve Munby a Michael Fullen (2016) yn eu papur *'Inside-out and downside-up'* yn amlinellau y 'ffactorau llwyddiant hanfodol ar gyfer cydweithrediad effeithiol ysgolion ar draws y system gyfan:

- mae'n rhaid mai pwmpas y cydweithredu yw gwella deilliannau;
- mae'n rhaid i'r bartneriaeth fod yn seiliedig ar bwrpas moesol eglur a rennir;
- mae tryloywder, ymddiriedaeth a gonestrwydd yn hanfodol;
- mae ymrwymiad i, a chapasiti ar gyfer, adolygu effeithiol gan gymheiriaid yn creu'r peiriant sy'n llywio gwelliant;
- mae angen cynnal adolygiadau gan gymheiriaid fel rhan o berthynas hirdymor ac ymrwymiad i wella arferion a systemau yn gyson drwy gylchoedd ymholi ar y cyd;
- mae'n rhaid bod gan y bartneriaeth gynllun i ddatblygu o gydweithrediad i gyfrifoldeb ar y cyd i rannu atebolrwydd proffesiynol;
- dylai'r bartneriaeth fynd y tu hwnt i arweinwyr ysgolion ac ymgysylltu â disgyblion, athrawon, teuluoedd a chymunedau;
- mae partneriaethau'n croesawu gwaith craffu a chefnogaeth gan bartneriaethau eraill fel eu cyfraniad at system leol, ranbarthol a chenedlaethol gysylltiedig.

Credwn yn gryf y dylai gwaith ymgysylltu â chymheiriaid fod yn sail i gylch trylwyr o welliant parhaus, a chynnwys:

- **Hunan-adolygiad:** dylai adolygu effeithiol gan gymheiriaid ddechrau efo pa mor dda mae'r ysgol yn adnabod ei hun, a chael ei harwain gan yr ysgol sy'n cael ei hadolygu. Dylai'r adnodd hunan arfarnu cenedlaethol a ddatblygwyd gan Estyn/OECD a'r proffesiwn chwarae rhan allweddol yn yr agwedd hon. Dylai hunan arfarnu ganolbwyntio ar y dysgwr, eu cyflawniadau, eu cynnydd a'u profiadau yn yr ysgol, a chanolbwyntio ar ddysgu ac addysgu, arweinyddiaeth, datblygu diwylliant o ddysgu, lles disgyblion a staff, cydraddoldeb a chynhwysiant. Wrth symud ymlaen, dylai hunan arfarnu hefyd ganolbwyntio ar bedwar diben y cwricwlwm newydd ac arfarnu cynnydd yr ysgol tuag at gyflawni'r cwricwlwm newydd. Dylai prosesau hunan arfarnu'r ysgol adael i'r ysgol adnabod cryfderau a blaenoriaethau gwella. Dylai hefyd nodi agweddau ar eu taith wella ble mae angen cymorth gan gymheiriaid i gefnogi gwelliant.

- **Adolygiad gan gymheiriaid:** mae ffocws cyffredin i'r adolygiadau cymheiriaid mwyaf effeithiol. Rhaid mai pwrpas y cydweithio yw gwella deilliannau a dylai unrhyw ffocws cyffredin fod yn seiliedig ar dystiolaeth gref o'r hyn sydd angen i wella, a pha ddeilliannau fyddai'n elwa'r ysgol fwyaf. Mae adolygwyr cymheiriaid sy'n gweithio fel tîm, neu driawd, yn gweithio orau ble gallant driongli tystiolaeth a dadansoddi eu canfyddiadau ar y cyd. Nid ydynt yno i farnu, ond yn hytrach chwilio am dystiolaeth a chytuno ar ganfyddiadau i'w rhannu efo'r ysgol. Mae'n hanfodol nad yw'r broses adolygu gan gymheiriaid yn dod yn *system o 'ffug arolygiadau'*. Mae'n rhaid i'r bartneriaeth fod yn seiliedig ar bwrpas moesol eglur a rennir, ble mae tryloywder, ymddiriedaeth a gonestrwydd yn allweddol ac yn greiddiol i'r broses. Dylai'r adolygu gan gymheiriaid hefyd roi cyfleoedd i ddatblygu'n broffesiynol, a chynnwys arweinwyr ar bob lefel.
- **Cymorth Ysgol i Ysgol :** os yw'r adolygu gan gymheiriaid am fod yn gyfrwng ar gyfer gwelliant parhaus mewn systemau ysgolion, yna rhaid iddo fynd ymhellach na'r adolygiad eu hun, a chynnwys cymorth ysgol i ysgol neu gymorth clwstwr. Ble mai'r staff sy'n berchen ar y deilliannau, bydd yr effaith hirdymor a'r effaith gynaliadwy, yn fwy. Bydd hyn yn helpu i ddatblygu cynhwysedd a gwella gwydnwch o fewn system sy'n hunan wella. Dylai'r bartneriaeth fynd y tu hwnt i arweinwyr ysgolion ac ymgysylltu â disgyblion, athrawon, teuluoedd a chymunedau.

Mae GwE a'r chwe awdurdod lleol rhanbarthol wrthi'n gweithio gydag ysgolion i sefydlu model rhanbarthol ar gyfer ymgysylltu â chymheiriaid, sy'n llawn adlewyrchu'r egwyddorion a'r gwerthoedd a nodwyd gan Benaethiaid, ac sydd hefyd yn dysgu o arferion da yn genedlaethol a thu hwnt. Mae Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant yn ganolog wrth i ni hwyluso a datblygu'r model hwn.

Mae hyn yn cyfleu ein dull gweithredu o fewn agwedd 'atebolrwydd' y daith ddiwygio. Mae'n manylu ar sut y gellir defnyddio gwaith ymgysylltu â chymheiriaid i fod yn sylfaen i gylch trylwyr o ddatblygiad a gwelliant parhaus. Credwn y dylai ymgysylltu â chymheiriaid fod yn rhan ganolog o wella ysgol wrth symud tuag at system hunan wella, tra hefyd yn cynnal yr ysgolion hynny sy'n achosi pryder.

2. SAFONAU

TROSOLWG O BERFFORMIAD YM MHOB AWDURDOD LLEOL

Adroddiad naratif ar gyfer pob ALI i'w fewnosod, sy'n cynnwys y canlynol:

Arfarnu perfformiad a chwestiynau sy'n codi:

- Y Cyfnod Sylfaen
- Cyfnod Allweddol 2
- Cyfnod Allweddol 3
- Cyfnod Allweddol 4
- Cyfnod Allweddol 5

Proffil Estyn yr ALI

Proffil Categoriaddio yr ALI

Trefniadau monitro yr ALI ar gyfer craffu ar berfformiad ysgolion unigol

Prif feysydd ar gyfer gwelliant yr ALI i'w cynnwys mewn Cynlluniau Busnes Lefel 2

Gweler Atodiad 1 am adroddiad ALI unigol.

PROFFIL AROLYGIADAU YSGOLION ESTYN

Mae'r proffil arolygiadau ar draws y rhanbarth yn gryf, ar y cyfan.

Cyfuno arolygiadau ysgolion Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	Rhanbarth	Nifer a arolygwyd	Dim dilyniant		Adolygu gan Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
17/18	GwE	69	82.6	57	14.5	10	1.4	1	1.4	1
17/18	Cymru	237	75.1	178	17.3	41	4.6	11	3.0	7
18/19	GwE	64	79.7	51	17.2	11	1.6	1	1.6	1
18/19	Cymru	227	75.8	172	19.8	45	1.8	4	2.6	6

Y farn yn yr holl ysgolion 2018-19

	Safonau		Llesiant		Addysgu		Cymorth		Arweinyddiaeth	
	GwE	Cymru	GwE	Cymru	GwE	Cymru	GwE	Cymru	GwE	Cymru
Rhagorol	18.8	11.5	25.0	19.8	17.2	11.9	23.4	18.9	28.1	17.2
Da	62.5	65.2	67.2	67.4	62.5	62.1	71.9	70.9	51.6	58.6
Digonol	15.6	21.1	7.8	12.3	20.3	24.2	4.7	8.4	18.8	20.7
Anfoddhaol	3.1	2.2	0.0	0.4	0.0	1.8	0.0	1.8	1.6	3.6

Arolygiadau Ysgolion Cynradd Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	Rhanbarth	Nifer a arolygwyd	Dim dilyniant		Adolygu gan Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
17/18	GwE	59	86.4	51	11.9	7	1.7	1	0.0	0
17/18	Cymru	200	80.5	161	14.5	29	3.5	7	1.5	3
18/19	GwE	54	88.9	48	11.1	6	0.0	0	0.0	0
18/19	Cymru	188	80.9	152	16.5	31	0.5	1	2.1	4

Arolygiadau Ysgolion Uwchradd/Pob Oedran Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	Rhanbarth	Nifer a arolygwyd	Dim dilyniant		Adolygu gan Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
17/18	GwE	7	57.1	4	28.6	2	0.0	0	14.3	1
17/18	Cymru	30	50.0	15	33.3	10	10.0	3	6.7	2
18/19	GwE	8	12.5	1	62.5	5	12.5	1	12.5	1
18/19	Cymru	32	43.8	14	40.6	13	9.4	3	6.3	2

Arolygiadau Ysgolion Arbennig/UCD Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	Rhanbarth	Nifer a arolygwyd	Dim dilyniant		Adolygu gan Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
17/18	GwE	3	66.7	2	33.3	1	0.0	0	0.0	0
17/18	Cymru	7	28.6	2	28.6	2	14.3	1	28.6	2
18/19	GwE	2	100.0	2	0.0	0	0.0	0	0.0	0
18/19	Cymru	7	85.7	6	14.3	1	0.0	0	0.0	0

Y farn mewn ysgolion Cynradd 2018-19

	Safonau		Llesiant		Addysgu		Cymorth		Arweinyddiaeth	
	GwE	Cymru	GwE	Cymru	GwE	Cymru	GwE	Cymru	GwE	Cymru
Rhagorol	20.4	10.1	27.8	19.1	18.5	11.2	25.9	17.6	31.5	17.6
Da	70.4	71.3	68.5	72.3	72.2	66.5	72.2	76.1	57.4	63.3
Digonol	9.3	18.1	3.7	8.5	9.3	21.3	1.9	4.8	11.1	16.5
Anfoddhaol	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	1.1	0.0	1.6	0.0	2.7

Cynradd - O'r 54 o ysgolion cynradd a arolygwyd yn 2018/19, barnwyd nad oedd angen dilyniant ar 48 (88.9%) o gymharu â 86.4% yn 2017/18 sy'n sylweddol uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 80.9%. Roedd ar 6 ysgol (11.1%) angen gweithgarwch dilynol o gymharu â 13.6% yn 2017-18. Dyfarnwyd y categori dilyniant lleiaf dwys i bob un, sef Adolygu gan Estyn. Ar hyn o bryd, mae 8 ysgol mewn categori dilyniant a dim ond 1 ysgol sydd mewn Categori Statudol (gwelliant sylweddol) ar hyn o bryd. Cynyddodd canran yr ysgolion yn cael barn ragorol yn sylweddol, o 13.2% yn 2017/18 i 24.8% yn 2018/19.

Uwchradd - o'r 8 ysgol a arolygwyd, nid oedd angen unrhyw ddilyniant mewn un, barnwyd bod 5 yn y categori dilyniant lleiaf dwys [adolygu gan Estyn] tra gosodwyd dwy mewn mesurau arbennig [un GS a'r llall MA]. Roedd y ddwy ysgol hyn eisoes wedi'u hadnabod fel 'risg uchel' yn ein proffil. Barnwyd bod 5 ysgol yn Dda ym maes arolygu 2 [lles ac agweddau at ddysgu] tra barnwyd bod 6 ysgol yn Dda ym maes arolygu 4 [gofal, cymorth ac arweiniad]. Barnwyd bod un ysgol yn 'anfoddhaol' ym maes arolygu 5 [arweinyddiaeth]. Ni ddyfarnwyd 'rhagorol' i'r un ysgol yn unrhyw un o'r meysydd arolygu.

Yn ôl proffil presennol y rhanbarth, gwelir bod 6 ysgol uwchradd mewn categori statudol. Mae gan bob ysgol CGOA cyfansawdd ac mae Estyn wedi cadarnhau cynllun cymorth yr ALI. Ar hyn o bryd, gwelir bod pob ysgol yn gwneud cynnydd cyson tuag at y rhan fwyaf o'u hargymhellion. Mae pob ysgol hefyd yn cael ymweliadau monitro yn rheolaidd, a rhoddir gwybod i swyddogion yr awdurdod lleol perthnasol o'r cynnydd a wneir, ac fe dynnir eu sylw at unrhyw bryderon sy'n codi. Mae 7 arall mewn categori dilyniant Adolygu gan Estyn efo disgwyliad clir y tynnir 3 o'r ysgolion o'r categori erbyn diwedd mis Tachwedd.

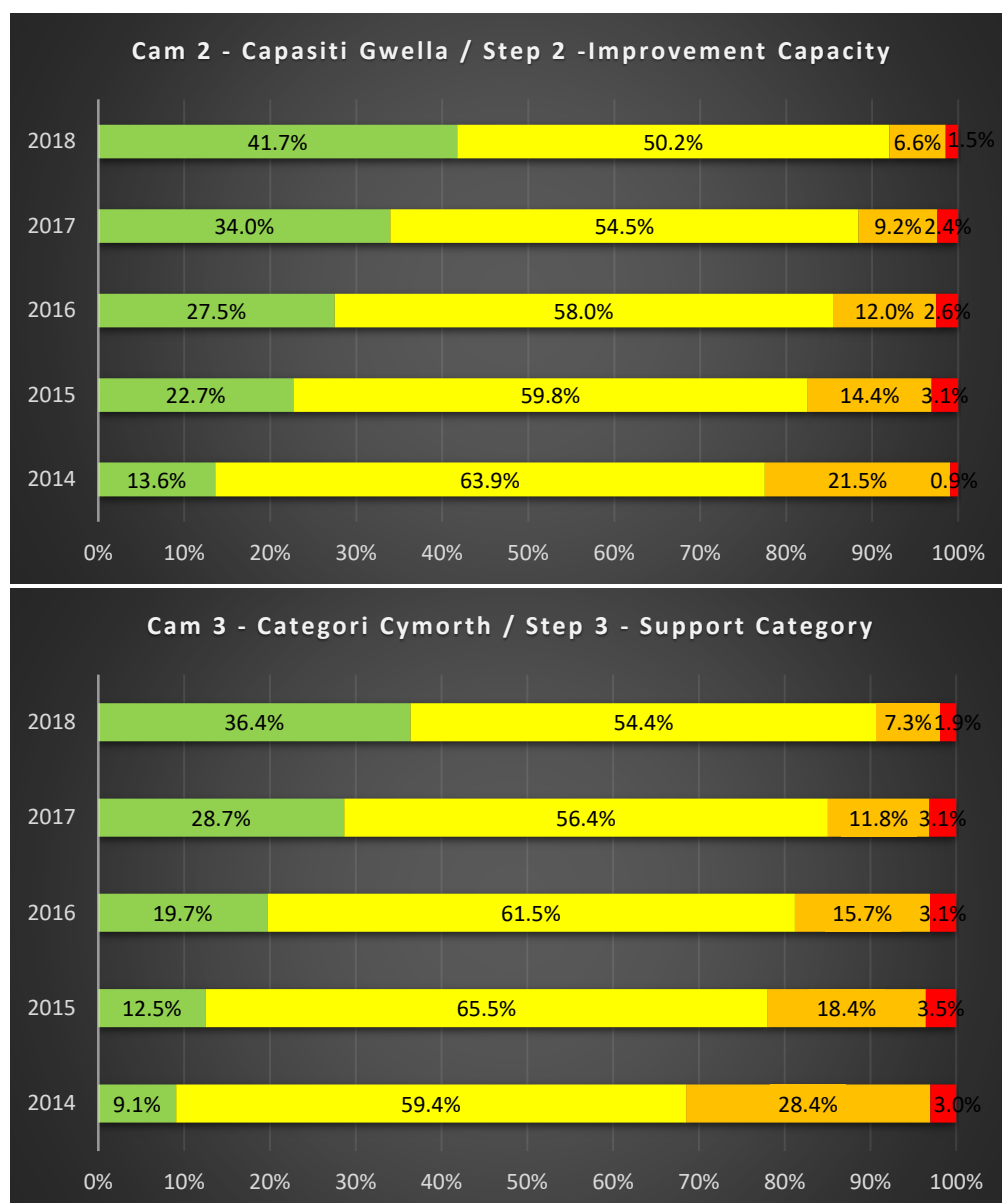
Arbennig - Proffil cryf ar draws y meysydd arolygu, gydag un ysgol a arolygwyd yn 2018/19 yn 'dda' ym mhob maes arolygu ac ni chafodd ei gosod mewn categori dilyniant. Erys un ysgol mewn categori dilyniant Adolygu gan Estyn.

CATEGOREIDDIO CENEDLAETHOL

Pob ysgol

Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorio fel Gradd C a D yng Ngham 2 wedi parhau i ostwng, o 14.6% yn 16/17, 11.6% yn 17/18 i 8.0% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio fel D wedi gostwng, o 2.4% yn 17/18 i 1.5% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio fel Gradd A wedi codi, o 27.5% yn 16/17, 34.0% yn 17/18 i 41.7% yn 18/19.

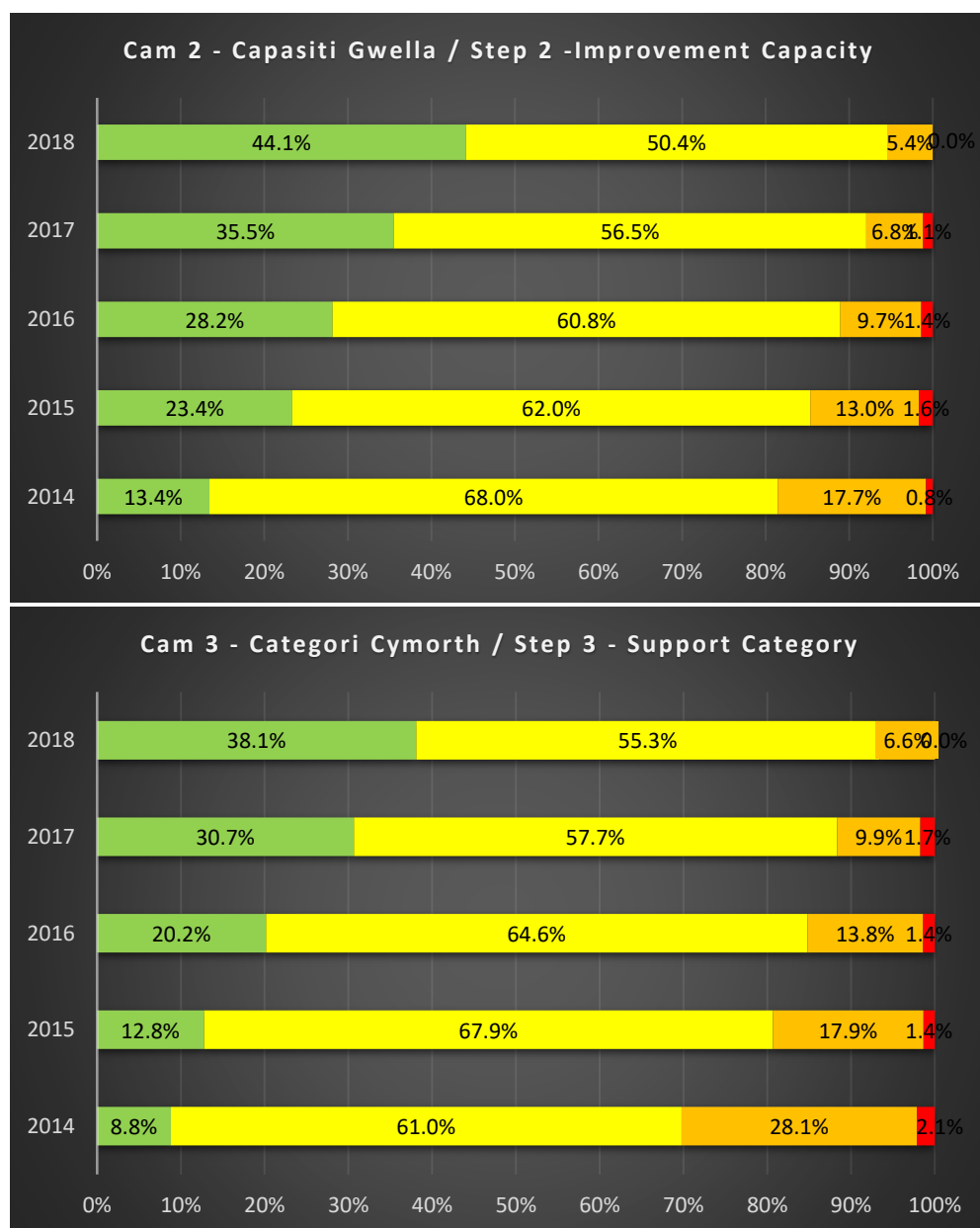
Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorio yn goch neu'n felyngoch yng Ngham 3 eto wedi gostwng, o 18.8% yn 16/17, 14.9% yn 17/18 i 9.2% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio yn goch wedi gostwng, o 3.1% yn 17/18 i 1.9% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio yn wyrdd wedi parhau i godi, o 19.7% yn 16/17 i 36.4% yn 18/19.

Cynradd

Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorio fel Gradd C a D yng Ngham 2 wedi parhau i ostwng, o 11.0% yn 16/17, 8.0% yn 17/18 i 5.4% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio fel D wedi gostwng, o 1.4% yn 16/17 i 0% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio fel Gradd A wedi codi'n sylweddol, o 28.2% yn 16/17, 35.5% yn 17/18 i 44.1% yn 18/19.

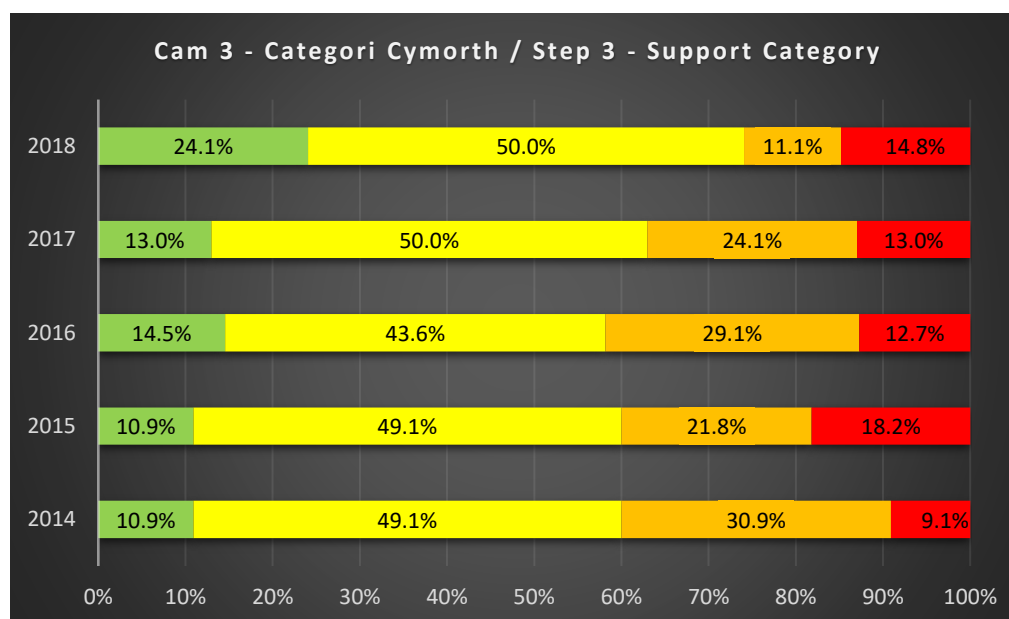
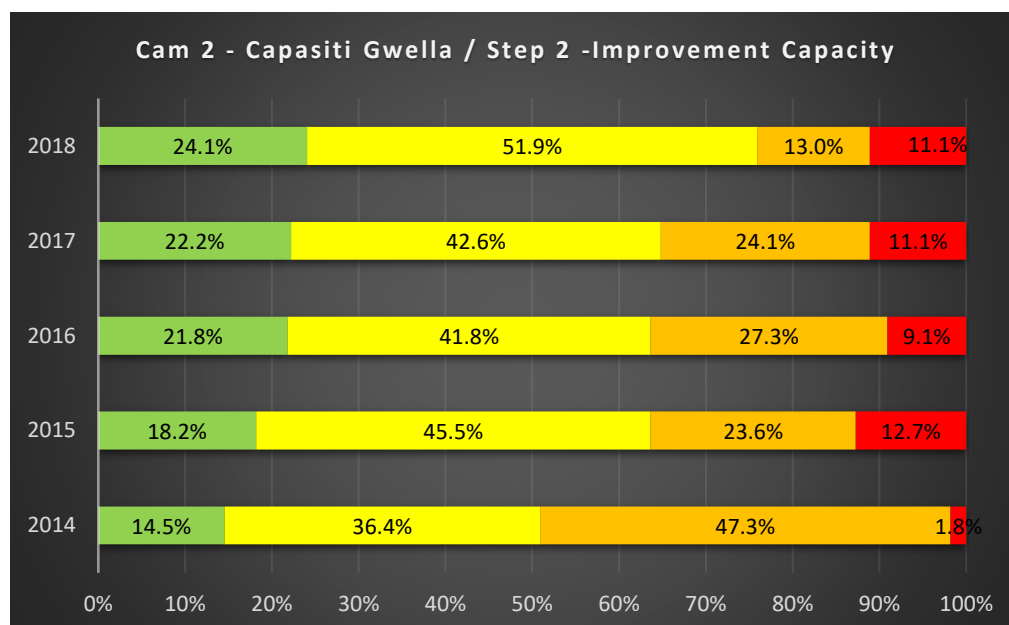
Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorio yn goch neu'n felyngoch yng Ngham 3 eto wedi gostwng, o 15.2% yn 16/17, 11.6% yn 17/18 i 6.6% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio yn goch wedi gostwng, o 1.7% yn 17/18 i 0.0% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio yn wyrdd wedi codi'n sylweddol, o 20.2% yn 16/17, 30.7% yn 17/18 i 38.1% yn 18/19.

Uwchradd

Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorio fel Gradd C a D yng Ngham 2 wedi gostwng, o 36.4% yn 16/17, 35.2% yn 17/18 i 24.1% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio fel D wedi aros yn eithaf cyson, 9.1% yn 16/17 (5 ysgol), 11.1% (6 ysgol) yn 17/18 a 11.1% (6 ysgol) yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio fel Gradd A wedi codi, o 21.8% yn 16/17 i 24.1% yn 18/19.

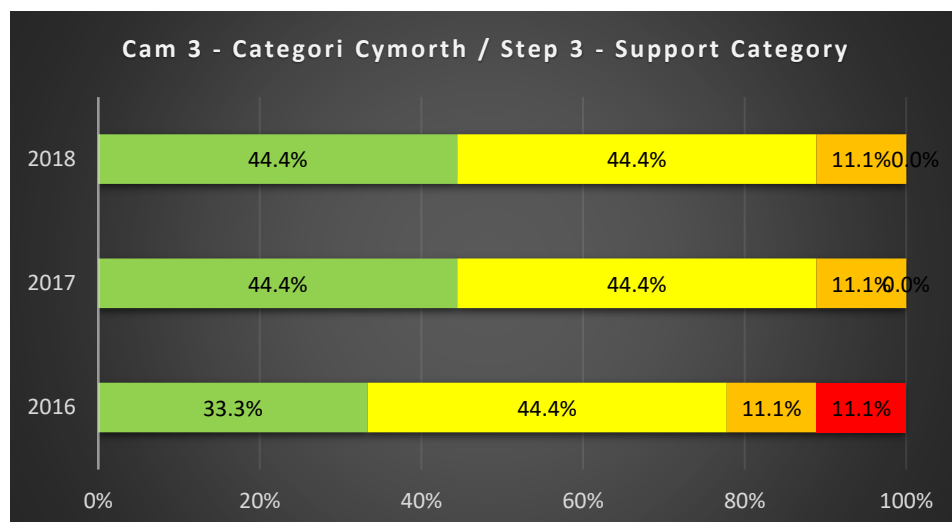
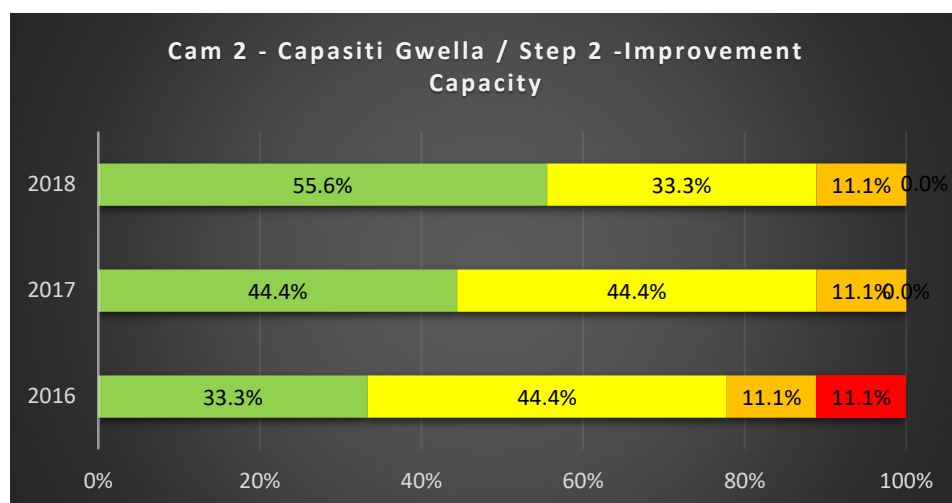
Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorio yn goch neu'n felyngoch yng Ngham 3 wedi gostwng, o 37.0% yn 17/18 i 25.9% yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorio yn goch wedi codi fymryn, o 13.0% yn 17/18 (7 ysgol) i 14.8% yn 18/19 (8 ysgol). Mae'r ganran sydd wedi'u categorio yn wyrdd wedi codi'n sylweddol, o 13.0% (7 ysgol) yn 17/18 i 24.1% (13 ysgol) yn 18/19.

Arbennig

Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorïddio fel Gradd C a D yng Ngham 2 yr un fath, 11.1% (1 ysgol) ar ôl gostwng o 22.2% (2 ysgol) yn 2016-17. Ni chafodd yr un ysgol arbennig ei chategorïddio fel Gradd D yn 17/18 nac yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorïddio fel Gradd A wedi parhau i godi, o 33.3% (3 ysgol) yn 16/17 i 44.4% (4 ysgol) yn 17/18 i 55.6% (5 ysgol) yn 18/19.

Mae canran yr ysgolion sydd wedi'u categorïddio yn goch neu'n felyngoch yng Ngham 3 yr un fath, ar 11.1%, ar ôl gostwng o 22.2% (2 ysgol) yn 16/17. Ni chafodd yr un ysgol arbennig ei chategorïddio yn goch yn 17/18 nac yn 18/19. Mae'r ganran sydd wedi'u categorïddio yn wyrdd yr un fath, ar 44.4% (4 ysgol), ar ôl codi o 33.3% (3 ysgol) yn 16/17.

3. CWESTIYNAU SY'N DOD I'R AMLWG I HELPUR CYD-BWYLLGOR, SWYDDOGION ALL A PHWYLLGORAU CRAFFU I ARFARNU CYNNYDD, SAFONAU A PHERFFORMIAD DISGYBLION.

Asesiadau Athro

- Pam y mae deilliannau'r Cyfnod Sylfaen, CA2 a CA3 yn ymddangos yn is yn y ddwy flynedd ddiwethaf?
 - Pam y mae proffil rhanbarthol ESTYN a gweithgarwch casglu gwybodaeth GwE yn gwrth-ddweud deilliannau sy'n gostwng yn y Cyfnod Sylfaen?
 - Pa mor effeithiol y dadansoddir ac yr adroddir am gynydd a data gwerth ychwanegol er mwyn cryfhau perfformiad a gwella safonau?
 - I ba raddau mae ysgolion yn olrhain asesu yn rymus, a hynny ar gyfer dysgwyr o bob oedran?
 - Sut y mae ysgolion yn defnyddio data asesu gwaelodlin i dargedu a chynllunio ymyrraeth?
 - A yw dysgwyr unigol a grwpiau o ddysgwyr yn cael eu hadnabod yn gywir a'u cefnogi'n effeithiol?
 - A yw ysgolion wedi datblygu trefniadau hunan arfarnu effeithiol sydd yn mynd y tu hwnt i ddata perfformiad diwedd cyfnod allweddol er mwyn adnabod yr hyn maen nhw'n wneud yn dda a'r hyn sydd angen newid?
 - Pa gamau gweithredu y mae arweinwyr yn rhoi sylw iddynt gyda dosbarthiadau sy'n tanberfformio yn barhaus?
 - Pa mor gadarn yw gweithdrefnau safoni mewnol a chymedroli clwstwr mewn ysgolion?
 - Pa brosesau monitro sydd ar waith i sicrhau bod ysgolion yn gosod targedau priodol?
 - A yw ysgolion yn sicrhau cwricwlwm eang a chytbwys, ac nid â'u holl fryd ar set gul o bynciau a meysydd dysgu?
- Pa ddata ysgol ellir ei ddefnyddio at ddibenion hunan arfarnu Awdurdod Lleol a sut gellir cyflwyno hwn?

Cyfnod Allweddol 4

- I ba raddau mae pob ysgol yn croesawu'r newid cenedlaethol mewn cyfeiriad ac ymddygiad er mwyn datblygu i'r eithaf berfformiad disgyblion unigol ar draws yr ystod gallu? A oes gan arweinwyr ysgolion weledigaeth glir o ran beth i'w newid a pham?
- A yw pob ysgol wedi datblygu trefniadau hunan arfarnu effeithiol sydd yn mynd y tu hwnt i ddata perfformiad arholiadau er mwyn adnabod yr hyn maen nhw'n wneud yn dda a'r sydd angen newid?
- Pa mor briodol y gweithredir cwricwlwm ysgolion ar draws y rhanbarth? A yw pob ysgol wedi arfarnu'n rymus effaith a chyfraniad pynciau di-graidd unigol yn y mesur C9 diwygiedig? A gefnogir hyn gan arweinwyr yn defnyddio diweddariadau bwletin Llywodraeth Cymru yn effeithiol ac yn amserol?
- A yw prosesau atebolrwydd a SA mewnol presennol yn ddigon cadarn i sicrhau perfformiad cyson gan ddisgyblion unigol yn eu dewisiadau h.y. a yw arweinwyr yn mynd i'r afael ag Amrywiad mewn Ysgol yn effeithiol?
- Pa gamau gweithredu y mae arweinwyr yn rhoi sylw iddynt gydag adrannau sy'n perfformio'n well na chyfartaledd yr ysgol a chyda'r rhai hynny sy'n tanberfformio?
- I ba raddau mae tystiolaeth bod adrannau unigol yn dadansoddi'r data a rennir gan CBAC ar berfformiad pynciol?
- I ba raddau mae staff adrannol, yn yr holl bynciau, yn deall y pwysoliad asesu ar gyfer pob manyleb? Sut y mae hyn yn cael effaith effeithiol ar eu cynllunio a'u darpariaeth ac ar y ddealltwriaeth o raddio, dyfarnu ac adrodd ble bo'n berthnasol?

- I ba raddau mae adrannau yn defnyddio'n effeithiol adroddiad y Prif Arholwr, sy'n nodi cryfderau a gwendidau mewn perfformiad?
- Mae gan lawer o ysgolion athrawon sy'n marcio papurau arholiad CBAC. I ba raddau y defnyddir eu harbenigedd yn llawn mewn ac ar draws ysgolion?
- Pam y mae perfformiad mewn Saesneg wedi gostwng yn sylweddol mewn nifer o adrannau ble bu perfformiad cryf yn hanesyddol?
- Pam y mae amrywiad mewn nifer o ysgolion rhanbarthol rhwng perfformiad mathemateg a mathemateg-rhifedd?
- Pa mor dda y mae'r strategaethau 14-19 lleol presennol yn sicrhau y defnyddir cyllid yn effeithiol i gyflwyno profiadau a chymwysterau priodol i grwpiau o ddisgyblion sydd wedi'u targedu, ac i ba raddau maen nhw'n cyfrannu at y mesurau interim diwygiedig ym mhob awdurdod lleol?
- A ydym ni'n hyderus bod y newid cenedlaethol mewn cyfeiriad wedi cael digon o effaith ar y ddarpariaeth leol ar gyfer disgyblion gaiff addysg heblaw yn yr ysgol? (EOTAS). I ba raddau mae eu perfformiad yn 2019 wedi cael effaith ar ddeilliannau awdurdod lleol?
- A ydym ni'n hyderus bod y newid cenedlaethol mewn cyfeiriad wedi cael digon o effaith ar y ddarpariaeth leol ar gyfer Ysgolion Arbennig (145 o ddisgyblion ym Mlwyddyn 11) ac Unedau? I ba raddau mae eu perfformiad yn 2019 wedi cael effaith ar ddeilliannau awdurdod lleol?
- Mae 247 o ddisgyblion EOTAS Mlwyddyn 11 yn y rhanbarth - trwy eu grwpio gyda'i gilydd mae hon yn garfan fwy na'r un sydd gennym mewn unrhyw ysgol. I ba raddau mae arweinwyr a staff mewn UauCD yn cael eu cefnogi a'u sgilio i nodi'n glir sut i ddatblygu i'r eithaf berfformiad disgyblion unigol ar draws y mesurau perfformiad diwygiedig?

4. BLAENORIAETHAU CYNLLUN BUSNES 2019-20

Mae'r prif feysydd i'w datblygu, a nodwyd yn yr adroddiad hunanarfarnu yn flaenoriaethau yn ein Cynllun Busnes ar gyfer 2019-2020.

Cymeradwyodd y Bwrdd Rheoli a'r Cyd-Bwyllgor ein hamcanion strategol a'n blaenoriaethau ar gyfer 2019-20. Mae chwe adran i'r Cynllun Busnes, ac mae'n cyd-fynd ag 'Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl'. Nodir yn glir cyfraniad y gwasanaeth at yr agenda gweddnewid.

Mae'r Cynllun Busnes yn cysylltu â chynlluniau gwasanaeth manylach, efo targedau mesuradwy ar gyfer gwelliant a meini prawf llwyddiant pendant er mwyn gallu mesur cynnydd y rhanbarth yn union. Adroddir ar y cynnydd yn erbyn y Cynllun Busnes bob chwarter, yn unol â'r Fframwaith Atebolrwydd (Atodiad 3).

Mae gan bob Awdurdod Lleol gynllun busnes manwl sydd wedi'i gytuno rhwng y pennaeth gwasanaeth a'r Arweinwyr Craidd. Ym mhob cynllun, nodir yn fanwl y materion allweddol o fewn yr awdurdod lleol, ynghyd â chynllun gwella unigryw i roi sylw i'r heriau penodol. Caiff cynnydd tuag at gyflawni'r deilliannau cytûn, ar lefel awdurdod lleol, ei adolygu'n gyson.

Dyma ein hamcanion strategol ar gyfer 2019-20:

1: Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel:

- Sicrhau bod pob athro a staff cymorth wedi'u harfogi â dealltwriaeth glir o beth yw addysgu effeithiol, yn seiliedig ar dystiolaeth ddibynadwy. Yn ogystal, mae'n hollbwysig cyflwyno ystod o ddulliau, sy'n cyfateb anghenion dysgwyr â'r cyd-destun yn effeithiol, er mwyn sicrhau effaith gadarnhaol ar ddysgu a chyflawniad.

2: Arweinwyr ysbrydoledig yn cydweithio i godi safonau:

- Sicrhau bod gan bob arweinydd weledigaeth addysgol glir ac yn medru cynllunio'n strategol er mwyn cyflawni hyn. Sicrhau bod gan bob sefydliad dysgu y gallu i arwain ar bob lefel er mwyn ysbrydoli, hyfforddi, cefnogi, rhannu arfer a chydweithio er sicrhau bod pob dysgwr yn cyflawni ei botensial. Sicrhau bod egwyddorion arweinyddiaeth ddosbarthol yn cael eu gwreiddio ym mhob sefydliad dysgu ar draws y rhanbarth.

3: Ysgolion cryf a chynhwysol sydd wedi ymrwymo i sicrhau rhagoriaeth, tegwch a lles:

- Creu'r amodau i sicrhau bod dysgwyr yn datblygu fel unigolion iach, gwydn a chyfrifol yn fyd-eang a darparu system addysgol gynhwysol, uchelgeisiol, sy'n ymroddedig i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb fel bod pobl ifanc yn cyflawni eu llawn potensial.

4: Trefniadau asesu, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i ategu system hunanwella system sy'n hunan wella:

- Sicrhau bod gan bob ysgol brosesau asesu grymus a gweithdrefnau targedu, olrhain ac ymyrraeth cadarn ar waith. Sicrhau bod gan arweinwyr ac athrawon y sgiliau, y gallu a'r ymrwymiad i ddysgu yn barhaus ac i wella eu harfer fel bod pob dysgwr yn cyflawni ei botensial.

5: Cwricwlwm sy'n Gweddnewid

- Sicrhau bod pob ysgol yn cyflwyno cwricwlwm diddorol sy'n ymateb i ofynion statudol y cwricwlwm cenedlaethol. Sicrhau bod pob dysgwr yn cael ei gefnogi i gyflawni cymwysterau sy'n ei alluogi i fod yn ddysgwr galluog, uchelgeisiol sy'n cyrraedd ei botensial.

6: Busnes

- Sicrhau bod gan GwE drefn lywodraethu gref a chefnogaeth fusnes a gweithredol effeithiol sy'n rhoi gwerth am arian.

Dyma ein prif flaenoriaethau gwella ar gyfer 2019-20:

1: Datblygu proffesiwn addysg o safon uchel:

- 1.1 Cefnogi ysgolion i wella perfformiad yn y sector uwchradd
- 1.2 Cymraeg 2050 – Miliwn o siaradwyr
- 1.3 Cefnogi Prifysgol Bangor a Chaer i ddatblygu darpariaeth AGA o safon uchel

2: Arweinwyr ysbrydoledig yn cydweithio i godi safonau:

- 2.1 Darparu rhaglenni datblygu ar draws y gweithlu i sicrhau arweinyddiaeth o safon uchel
- 2.2 Cefnogi ysgolion uwchradd i wella perfformiad arweinyddiaeth ganol
- 2.3 Datblygu model ymgysylltu â chymheiriaid efo ysgolion i sicrhau bod hunan arfarnu a chynllunio gwelliant yn gadarn ar bob lefel

3: Ysgolion cryf a chynhwysol sydd wedi ymrwymo i sicrhau rhagoriaeth, tegwch a lles:

- 3.1 Cefnogi strategaeth dysgwyr bregus
- 3.2 Datblygu ymhellach y strategaeth PMG
- 3.3 Gweithio efo ALI ac ysgolion i baratoi ar gyfer trawsnewid Anghenion Dysgu Arbennig yn y ffordd orau

4: Trefniadau asesu, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i ategu system sy'n hunan wella:

Cefnogi ysgolion i wella perfformiad yn y sector uwchradd

- 4.1 Datblygu systemau olrhain ac asesu
- 4.2 Datblygu atebolrwydd a systemau rheoli
- 4.3 Datblygu ymhellach trefniadau atebolrwydd a phrosesau ar gyfer hunan hunan arfarnu a chynllunio ar gyfer gwelliant cadarn

5: Cwricwlwm sy'n gweddnewid:

- 5.1 Paratoi cwricwlwm sy'n gweddnewid
- 5.2 Gwella ansawdd yr addysgu, gan ystyried y 12 egwyddor addysgegol (Dyfodol Llwyddiannus)

6: Busnes:

- 6.1 Cynnal adolygiad o'r gyllideb a'r gweithlu.

Atodiad 1

Adroddiad ar Safonau yn ALI Ynys Môn

Newidiadau i'r Meysydd Dysgu yn y Cyfnod Sylfaen

Ym mis Hydref 2014, adolygwyd Meysydd Dysgu (MD) y Cyfnod Sylfaen ar gyfer iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu a Datblygiad Mathemategol i gyd-fynd â'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd (FfLIRh), yn ogystal â'u gwneud yn fwy heriol. Yn unol â hyn, ailbennwyd deilliannau'r Cyfnod Sylfaen i gyd-fynd â disgwyliadau uwch y Meysydd Dysgu diwygiedig.

Roedd y MD diwygiedig yn statudol o fis Medi 2015. Golyga hyn mai'r garfan a ddechreuodd yn y dosbarth Derbyn ym mis Medi 2015 oedd y garfan gyntaf i'w hasesu'n ffurfiol yn erbyn y deilliannau diwygiedig ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn haf 2018. Gellir cymharu â pherfformiad blaenorol am y tro cyntaf yn 2019. Fodd bynnag, ymddengys bod y gwaith o ad-drefnu ac ailaddasu'r asesiad diwedd Cyfnod Sylfaen yn dal i fynd rhagddo, yn unol â disgrifyddion deiliant newydd. Felly, fel y llynedd, dylid osgoi cymharu deilliannau Cyfnod Sylfaen mewn iaith a mathemateg â rhai'r blynyddoedd blaenorol ar lefel ysgol, gan nad ydynt wedi'u mesur ar sail gymaradwy. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi yn glir y bydd y ffocws ar gynnydd dysgwyr o'r asesiad gwaelodlin i ddiwedd Cyfnod Allweddol. Felly, am y tro cyntaf, byddwn yn cynnwys hyn yn ein hadrodd diwedd blwyddyn.

Y Cyfnod Sylfaen

Yn gyffredinol, o ystyried cynnydd dysgwyr a deilliannau arolygiadau ESTYN, mae safonau'r Cyfnod Sylfaen yn ALI Ynys Môn yn foddhaol. Mae canran y disgyblion sy'n cyflawni'r Dangosydd Cyfnod Sylfaen (DCS) islaw'r cyfartaledd cenedlaethol, ac wedi bod felly ers tair blynedd. Fel y rhagwelwyd yn eang, yn dilyn gweithredu'r Fframwaith Cyfnod Sylfaen newydd, gwelwyd gostyngiad yn 2018-19 yng nghanran y disgyblion sy'n cyflawni'r deilliannau disgwylidig ar hyd a lled Cymru. Roedd perfformiad yr Awdurdod Lleol yn adlewyrchu hyn yn y DCS ac ym mhob Maes Dysgu.

Mae effaith y gostyngiad sylweddol yn y Gymraeg D5+ wedi effeithio ar berfformiad yn y DCS hefyd. Y prif reswm am hyn yw fod nifer o ysgolion yn adrodd ar y Gymraeg fel iaith gyntaf eleni ac yn 2018 o'i gymharu ag ail iaith yn 2017.

Gwelwyd gostyngiad hefyd yn nifer y dysgwyr sy'n cyflawni'r deilliannau uwch yn genedlaethol. Unwaith eto, adlewyrchwyd hyn yn neilliannau ysgolion ALI Ynys Môn. Roedd deilliannau ysgolion Ynys Môn yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol ym mhob Maes Dysgu.

Unwaith yn rhagor, fel y rhagwelwyd yn eang, gwelwyd gostyngiad sylweddol yn 2018-19 yng nghanran y disgyblion hPYD sy'n cyflawni'r deilliannau disgwylidig yn ALI Ynys Môn, a hynny yn y DCS a'r Gymraeg yn benodol. Gwelwyd gostyngiad sylweddol yn nifer y dysgwyr hPYD sy'n cyflawni'r deilliannau uwch ar draws y Meysydd Dysgu hefyd.

Mae'r gwahaniaeth rhwng perfformiad bechgyn a merched yn Ynys Môn yn debyg i'r gwahaniaeth a welwyd y llynedd, gyda merched yn perfformio'n well na'r bechgyn ym mhob Maes Dysgu o tua 14%. Gwelir yr eithriad i hyn ar y deilliannau uwch, ble mae bechgyn yn perfformio ychydig yn well na merched mewn Datblygiad Mathemategol. Mae'r cyfartaleddau cenedlaethol hefyd ddangos patrwm tebyg i Ynys Môn.

Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi yn glir mai ar gynnydd Gwerth Ychwanegol rhwng y gwaelodlin a diwedd y Cyfnod Sylfaen y dylid canolbwyntio arno wrth arfarnu cyflawniad

disgyblion yn y Cyfnod Sylfaen. Mae cynnydd disgyblion cyfatebol o garfan dosbarthiadau Derbyn 2017 ALI Ynys Môn rhwng y gwaelodlin a diwedd y Cyfnod Sylfaen 2019 yn dda. Gwna ddisgyblion gynnydd cyfartalog o 3.28 deilliant o leiaf, ym mhob maes. Gwelir y cynnydd mwyaf mewn Cymraeg Iaith, gyda disgyblion yn gwneud cynnydd o 3.67 deilliant ar gyfartaledd. Mae disgwyl i ddisgyblion wneud cynnydd o 3.0 deilliant yn ystod y Cyfnod Sylfaen. Mae'r data Gwerth Ychwanegol hwn yn cadarnhau bod ysgolion yr Awdurdod Lleol yn arddangos dull effeithiol a chyson o gefnogi disgyblion i wneud cynnydd drwy gydol y Cyfnod Sylfaen.

Cwestiynau sy'n dod i'r amlwg

- Pam y mae deilliannau'r Cyfnod Sylfaen yn is ym mhob MD ar y deilliant disgwyliedig yn y ddwy flynedd ddiwethaf?
- Pam y mae deilliannau uwch yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol ym mhob Maes Dysgu?
- Pam y mae deilliannau disgyblion hPYD wedi gostwng yn sylweddol mewn Cymraeg Iaith ac ar draws y Meysydd Dysgu o ran yr uwch lefelau?
- A yw'r asesiad diwedd Cyfnod Sylfaen yn fanwl gywir a chadarn yn ysgolion Ynys Môn?
- A yw'r asesiad gwaelodlin yn fanwl gywir a chadarn yn ysgolion Ynys Môn?

Cyfnod Allweddol 2

Yn gyffredinol, o ystyried cynnydd dysgwyr a deilliannau arolygiadau ESTYN, mae safonau yng Nghyfnod Allweddol 2 yn ysgolion Ynys Môn yn dda.

Mae'r Dangosydd Pwnc Craidd (DPC) islaw'r cyfartaledd cenedlaethol am yr ail flwyddyn yn olynol.

O ystyried data lefelau disgwyliedig, roedd perfformiad carfan 2019 yn cymharu'n debyg i'r cyfartaledd cenedlaethol ac i gyfartaledd canlyniadau blynyddoedd flaenorol yn Ynys Môn o ran y Saesneg, Mathemateg a'r Gwyddoniaeth. Fodd bynnag, mae'r canlyniadau Cymraeg yn sylweddol is na'r cyfartaledd Cenedlaethol ac wedi gostwng eto o gymharu a chanlyniadau 2018.

Roedd perfformiad ysgolion Ynys Môn ar y lefelau uwch hefyd yn cymharu'n debyg i'r cyfartaledd cenedlaethol mewn Saesneg a mathemateg, a mymryn islaw'r cyfartaledd cenedlaethol mewn gwyddoniaeth. Mae safonau cyrhaeddiad mewn Cymraeg yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol am yr ail flynedd yn olynol.

Gwelwyd ychydig o ostyngiad yng nghanran y disgyblion hPYD a gyflawnodd y deilliannau disgwyliedig ar draws yr Awdurdod yn 2019 o ran y DPC. Mae cyfartaledd canlyniadau Saesneg a mathemateg y disgyblion hPYD yn gyson a chyfartaledd 2018, gyda chyfartaledd gwyddoniaeth ychydig yn is. Mae gostyngiad yng nghyfartaledd canlyniadau'r Gymraeg o gymharu a chanlyniadau 2018 ac yn sylweddol is na chanlyniadau 2017.

Ar y lefelau uwch, gwelwyd gwelliant ym mherfformiad disgyblion hPYD Ynys Môn mewn Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth o gymharu a 2018. Fodd bynnag, gwelwyd gostyngiad bychan yn nifer y disgyblion hPYD a gyflawnodd y deilliannau uwch mewn Cymraeg am yr ail flwyddyn yn olynol. Yn Genedlaethol, mae'r cyfartaleddau ar gyfer perfformiad disgyblion hPYD yn dangos gostyngiad cyffredinol ac mae disgyblion hPYD Ynys Môn yn cymharu cystal neu'n well ym mhob pwnc ond am y Gymraeg.

Gwelwyd gostyngiad ym mherfformiad bechgyn ar y lefelau disgwyledig yn y DPC, ac mae'r bwlch bechgyn/merched ar gynnydd o gymharu a 2018. Mae'r gwahaniaeth mwyaf mewn perfformiad yn y pynciau craidd i weld yn y canlyniadau Saesneg eleni.

O ran y lefelau uwch, mae'r bwlch bechgyn/merched wedi lleihau mewn Cymraeg, ond wedi cynyddu mewn Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth. Mae'r gwahaniaeth mwyaf mewn perfformiad yn y pynciau craidd o ran yr uwch lefelau i weld yn y canlyniadau Saesneg hefyd eleni. O gymharu, mae'r cyfartaleddau cenedlaethol ar gyfer perfformiad bechgyn/merched ar yr uwch lefelau eleni yn dangos cynnydd cyffredinol yn y gwahaniaeth ar draws y pynciau.

Fel gyda'r Cyfnod Sylfaen, mae Llywodraeth Cymru wedi nodi yn glir mai ar gynnydd Gwerth Ychwanegol rhwng diwedd y Cyfnod Sylfaen a diwedd Cyfnod Allweddol 2 y dylid canolbwyntio arno wrth arfarnu cyflawniad disgyblion. Mae cynnydd disgyblion cyfatebol o garfan Cyfnod Sylfaen 2015 Ynys Môn i ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 2019 yn gadarnhaol ar y cyfan. Ar gyfartaledd, gwnaeth disgyblion 2.14 lefel o gynnydd mewn Saesneg a 2.13 lefel o gynnydd mewn mathemateg. Fodd bynnag, 1.90 lefel o gynnydd gwnaethpwyd mewn Cymraeg. Mae disgwyl i ddisgyblion wneud cynnydd o 2.0 lefel yn ystod Cyfnod Allweddol 2. Mae'r data Gwerth Ychwanegol hwn yn cadarnhau bod ysgolion yr Awdurdod Lleol yn arddangos dull effeithiol a chyson ar y cyfan o gefnogi disgyblion i wneud cynnydd drwy gydol Cyfnod Allweddol 2.

Dilyswyd cymedroli i fod yn fanwl gywir a chadarn ym mron bob ysgol gynradd yn Ynys Môn, gydag anghytundeb ar lefelau mewn nifer fach o ysgolion yn unig. Mae ysgolion cynradd unigol yn tracio data cynnydd yn drylwyr ac yn dwyn staff i gyfrif am ddeilliannau.

Cwestiynau sy'n dod i'r amlwg:

- Pam fod asesiadau'r Gymraeg yn CA2 wedi gostwng yn sylweddol dros y ddwy flynedd ddiwethaf?
- Beth sydd wedi arwain at y cynnydd yng nghanlyniadau lefelau uwch mewn Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth o gymharu a 2018?
- Pam fod asesiad DPC CA2 ar gyfer dysgwyr PYD ar ei isaf ers o leiaf 6 blynedd?
- Pam fod gwahaniaeth gynyddol rhwng perfformiad DPC bechgyn a merched yn CA2 o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol? Pam fod gwahaniaeth gynyddol rhwng perfformiad Saesneg bechgyn a merched o ystyried y lefelau disgwyledig a'r uwch lefelau yn CA2 o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol?

Cyfnod Allweddol 3

Mae canlyniadau eleni yn dechrau adlewyrchu'r newidiadau cenedlaethol, lle mae prif ffocws asesiad athro yn dechrau symud yn ôl at gynnydd a chyrhaeddiad dysgwyr unigol, ac oddi wrth ddefnyddio setiau data wedi'u cyfuno i ddwyn ysgolion i gyfrif.

Yn genedlaethol, roedd canran y disgyblion sy'n cyflawni'r lefel ddisgwyledig, o leiaf, yn is na 2018 yn y DPC ac ym mhob pwnc craidd.

Mae DPC Môn fymryn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, gyda gostyngiad o 4.4% o gymharu â pherfformiad 2018 [-1.9% yn genedlaethol]. Roedd perfformiad carfan 2019 ar y lefel ddisgwyledig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ym mron pob un o'r pynciau craidd ac eithrio Saesneg. Roedd perfformiad mewn Cymraeg iaith Gyntaf yn is na 2018 ac yn dangos cwmp o -2.1% (-2.2% yn genedlaethol); Saesneg yn is na 2018 ac yn dangos cwmp o -3.7% (-1.1% yn genedlaethol); Mathemateg yn is na 2018 ac yn dangos cwmp o -3.3% (-1.3% yn genedlaethol); Gwyddoniaeth yn is na 2018 ac yn dangos cwmp o -1.8% (-1.3% yn genedlaethol). Ac eithrio Cymraeg, mae perfformiad yn y pynciau craidd yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer 2019. Mae perfformiad ar y lefelau uwch yn gyson â'r gostyngiad

cenedlaethol mewn Cymraeg, Mathemateg a Gwyddoniaeth, ond yn dangos cwymp o -6.6% mewn Saesneg o'i gymharu â -1% yn genedlaethol. Mae'r perfformiad ar y lefelau uwch yn uwch na'r perfformiad cenedlaethol mewn Cymraeg ond yn is yng ngweddill y pynciau craidd. Gwelwyd cwymp ym mherfformiad y bechgyn a'r merched yn y DPC ac ar draws y pynciau craidd yn 2019. Mae perfformiad y bechgyn yn y DPC, Cymraeg a Gwyddoniaeth yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, mae eu perfformiad yn hafal â'r cenedlaethol mewn Mathemateg. Mae perfformiad merched Môn yn uwch na'r cyfartaledd yn y DPC ac ym mhob pwnc craidd. Mae perfformiad y bechgyn ar y lefelau uwch mewn Mathemateg wedi gwella eleni ond wedi gostwng yng ngweddill y pynciau craidd. Mae perfformiad merched ar y lefelau uwch wedi gostwng ym mhob un o'r pynciau craidd. Mae perfformiad y bechgyn a'r merched ar yr uwch lefelau yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol yn Y Gymraeg ond yn is na'r cyfartaleddau cenedlaethol mewn Saesneg, Mathemateg a Gwyddoniaeth. Mae'r merched yn perfformio yn well na'r bechgyn ym mhob un o'r pynciau craidd gyda'r bwlch mwyaf ym mherfformiad y rhywiau i'w gweld ar y lefelau uchaf yn Y Gymraeg gyda'r merched yn perfformio yn well o +20.7% na'r bechgyn (23% yn genedlaethol), a Saesneg +19.6% (18.1% yn genedlaethol). Mae'r bwlch rhwng y rhywiau yn 2019 yn debyg i'r hyn welwyd yn 2018 ar y lefelau uchaf, ond wedi cynyddu ar y lefel ddisgwyliedig.

Gwelwyd cynnydd yng nghanran y disgyblion PYD a gyflawnodd y deilliannau disgwyliedig ar draws yr Awdurdod yn 2019 mewn Cymraeg, gyda gostyngiad yng ngweddill y pynciau craidd a'r DPC. Ar y lefelau uwch mae gwelliant ym mherfformiad disgyblion PYD yn Y Gymraeg, Mathemateg a Gwyddoniaeth ond cwymp mewn Saesneg. Mae'r bwlch rhwng perfformiad dysgwyr PYD a dim PYD yn sylweddol ar draws yr holl ddangosyddion.

Cwestiynau sy'n dod i'r amlwg:

- Pam y mae perfformiad ar y lefelau disgwyliedig a'r lefelau uwch dal yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer bron pob pwnc craidd?
- Pam y bu gostyngiad ym mherfformiad bechgyn mewn Cymraeg, Saesneg, a gwyddoniaeth ar y lefelau uwch?
- Pam y bu gostyngiad ym mherfformiad y merched ar y lefelau uwch ym mhob pwnc craidd?
- Pam bod y merched yn perfformio yn well na'r bechgyn ar y lefelau uchaf yn y ddwy iaith?
- Pam bod bwlch sylweddol rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD?
- Pa agweddau ar arferion gorau yr adrannau/dosbarthiadau sy'n perfformio orau sydd angen eu rhaeadru, a beth yw'r ffordd orau o hwyluso'r broses hon?

Cyfnod Allweddol 4

Cyd-destun

Roedd carfan ysgol Blwyddyn 11 yn cynnwys:

- 12 o ddisgyblion mewn UCD/darpariaeth EOTAS [mae perfformiad y grŵp wedi'i gynnwys yn holl ddata'r ALI]
- 89 disgybl PYD. Roedd niferoedd mewn ysgolion unigol yn amrywio o 11-23. Yn naturiol, dylid ystyried maint y garfan wrth ddadansoddi perfformiad ar lefel ysgol unigol.
- Mae gan 3 ysgol uwchradd % PYD sy'n is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 16.5% ac mae dwy ysgol yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol.

Capio 9

Mae perfformiad yr ALI yn y prif ddangosydd [Capio 9] +2.35pt yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 353.3pt. Mae perfformiad dwy o'r ysgolion yn gryf (Ysgol C ac Ysgol D) ac uwchben y cyfartaledd cenedlaethol a'r perfformiad a fodelwyd. Mae perfformiad 2019 yr Awdurdod yn is na'r perfformiad disgwyliedig o -11.28pt, gyda dwy ysgol (Ysgol A ac Ysgol E) yn sylweddol is na'r perfformiad disgwyliedig.

Mae perfformiad bechgyn a merched yn is na'r cyfartaleddau cenedlaethol ar gyfer 2019. Mae'r bwlch perfformiad wedi lleihau rhwng y rhywiau ar gyfer eleni. Roedd perfformiad merched yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 370.4pt mewn 2 ysgol (Ysgol C ac Ysgol Ch) a pherfformiad y bechgyn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 337.29pt mewn 3 ysgol (Ysgol C, D a E). Lleihawyd y bwlch perfformiad rhwng y rhywiau ym mhob un o'r ysgolion o gymharu â 2018.

Mae perfformiad disgyblion PYD a dim PYD yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol, gyda'r bwlch wedi cynyddu fymryn o gymharu gyda pherfformiad 2018. Fodd bynnag, mae'n parhau yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol (-72.1pt o gymharu â -77.06pt yn genedlaethol). O'r 5 ysgol uwchradd, mae gan 3 ohonynt %PYD sy'n is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 16.5%. Yn 2019, roedd perfformiad 2 ysgol (Ysgol C a D) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD wedi cynyddu mewn 3 ysgol (Ysgolion A,B ac E).

Dangosydd Llythrennedd

Mae perfformiad yr All yn y dangosydd 0.06pt yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 38.96pt ac yn cyd-fynd gyda'r perfformiad disgwylidig. Mae perfformiad bechgyn a merched yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer 2019 (-0.1pt a 1.75pt yn y drefn honno). Mae'r bwlch rhwng y rhywiau wedi cau yn 2019 ac mae'n llai na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae perfformiad disgyblion PYD ym Môn yn well na'r cyfartaledd cenedlaethol ac mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD yn llai ym Môn nag yn genedlaethol.

O'r 5 ysgol uwchradd, roedd 3 (Ysgolion C,D ac E) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, gyda pherfformiad 1 (Ysgol C) yn uwch na'r perfformiad disgwylidig. Roedd perfformiad bechgyn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 36.3 mewn 4 ysgol (Ysgolion C,D,E), a pherfformiad y merched yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 41.78pt mewn 2 ysgol (Ysgol C a D). Roedd perfformiad disgyblion PYD yn well na'r cyfartaledd cenedlaethol o 32.5pt mewn 3 ysgol (Ysgolion C,D, E). Mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD wedi lleihau fymryn o gymharu â pherfformiad 2018.

Yn y sgôr pwyntiau cyfartalog ar gyfer Cymraeg Iaith Gyntaf, roedd perfformiad yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol o -2.6pt. Roedd bwlch o -3.1 rhwng y rhywiau o gymharu â -4.1pt yn genedlaethol. Roedd perfformiad disgyblion PYD yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol o -2.6pt. Roedd y sgôr pwyntiau cyfartalog ar gyfer Cymraeg Llên hefyd yn is na'r ffigwr cenedlaethol o -2.3pt. Roedd llai o fwllch rhwng perfformiad y rhywiau ym Môn (-2.1pt) nag yn genedlaethol (-4.2pt). Roedd perfformiad disgyblion PYD yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol [-3.6pt].

Yn y sgôr pwyntiau cyfartalog ar gyfer Saesneg, roedd perfformiad -1.3pt yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol gyda -1.3pt o fwllch rhwng y rhywiau o gymharu â bwlch cenedlaethol o -5.2pt.

Roedd perfformiad disgyblion PYD ychydig yn is na'u cyfoedion cenedlaethol o -0.2pt. Mewn Saesneg Llên, roedd perfformiad -0.7pt yn is na'r cenedlaethol gyda bwlch o -3pt rhwng y rhywiau (-4.2pt yn genedlaethol). Roedd perfformiad disgyblion PYD yn +1.3pt yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol.

Dangosydd Rhifedd

Mae perfformiad yr ALI yn y dangosydd +0.32 yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 37.1pt, ac yn gyfartal â'r perfformiad disgwylidig. Mae perfformiad bechgyn ychydig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o +0.15pt a pherfformiad y merched ychydig yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol o -1.56pt. Mae'r bwlch rhwng y rhywiau wedi lleihau eleni ac yn well na'r

cyfartaledd cenedlaethol. Mae perfformiad disgyblion PYD -0.22pt yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol [29.4pt], ac mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD yn llai na'r cyfartaledd cenedlaethol [-9.15pt o gymharu â -10.3pt yn genedlaethol].

O'r 5 ysgol uwchradd roedd 2 (Ysgol C a D) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Roedd perfformiad 1 (Ysgol C) yn well na'r perfformiad disgwylidig a pherfformiad 1 (Ysgol A) yn sylweddol is na'r perfformiad disgwylidig. Roedd perfformiad bechgyn a merched yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 36.4pt mewn 2 ysgol (Ysgol C a D). Mae'r bwlch rhwng y rhywiau wedi lleihau ym mhob ysgol eleni o gymharu gyda 2018. Mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD yn well na'r cyfartaledd cenedlaethol o -10.3pt mewn 4 ysgol (Ysgolion A,B,C,D).

Yn y sgôr pwyntiau cyfartalog ar gyfer mathemateg, roedd perfformiad -0.5pt yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol gyda -0.6pt o fwch rhwng y rhywiau o gymharu â chyfartaledd cenedlaethol o -2.1pt. Roedd perfformiad disgyblion PYD yn uwch na chyfartaledd Cymru o 27.3pt ac roedd y bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD yn llai ym Môn nag yng Nghymru. Mewn mathemateg-rhifedd, roedd perfformiad yr awdurdod yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 34.2pt, gyda pherfformiad bechgyn yn well na'u cyfoedion cenedlaethol, a pherfformiad y merched ychydig yn is (-0.4pt). Roedd perfformiad disgyblion PYD hefyd ychydig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 26.1pt [+0.2pt].

Y Dangosydd Gwyddoniaeth

Mae perfformiad yr ALI yn y dangosydd fymryn yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 36.8pt, gyda pherfformiad y bechgyn yn uwch na'u cyfoedion cenedlaethol o +1.64pt, a pherfformiad y merched -0.29pt yn is. Mae'r bwlch rhwng y rhywiau yn llai na'r cyfartaledd cenedlaethol o -1.94pt. Mae perfformiad disgyblion PYD yn uwch na'r perfformiad cenedlaethol o 28.2pt ac mae'r bwlch yn llai rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD ym Môn nag yn genedlaethol (-10.2 o gymharu â -11.6pt yn genedlaethol).

O'r 5 ysgol uwchradd, mae 2 (Ysgol C a D) wedi perfformio yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Roedd perfformiad bechgyn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 35.5pt mewn 4 ysgol (Ysgolion A, C, D, E). Roedd perfformiad merched ychydig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 38.2pt mewn 2 ysgol (Ysgol C a D). Roedd perfformiad y disgyblion PYD yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 28.2pt mewn 3 ysgol (Ysgolion B,C,D). Mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD hefyd yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol mewn 4 ysgol (Ysgolion A,B,C,D).

Dangosydd Tystysgrif Her Sgiliau Bagloriaeth Cymru

Mae perfformiad yr ALI yn y dangosydd +1.83pt yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, ac yn cyd-fynd gyda'r perfformiad disgwylidig. Mae perfformiad y bechgyn a'r merched yn uwch na'u cyfoedion cenedlaethol. Mae'r bwlch rhwng y rhywiau wedi lleihau i -6.30 ac mae ychydig bach yn fwy na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae perfformiad disgyblion PYD +1.87pt yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol [29.5pt], ac mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion PYD a dim PYD hefyd yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol [-7.51pt o gymharu â -9.6pt yn genedlaethol]. O'r 5 ysgol uwchradd, roedd 4 (Ysgolion A,B,C,D) yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ac yn uwch na'r perfformiad disgwylidig. Roedd perfformiad bechgyn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol 33.5pt mewn 4 ysgol (Ysgolion A,B,C,D), a pherfformiad merched yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol 39.5pt mewn 4 ysgol (Ysgolion A,B,C,D). Mae'r bwlch rhwng y rhywiau yn fwy na'r cyfartaledd cenedlaethol mewn 3 ysgol (Ysgolion A,B,D). Mae'r bwlch wedi lleihau ym mhob ysgol eleni. Roedd perfformiad disgyblion PYD yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 29.5pt mewn 4 ysgol (Ysgolion A,B,C,D). Roedd y bwlch rhwng perfformiad

disgyblion PYD a dim PYD yn well na'r cyfartaledd cenedlaethol mewn 4 ysgol ac yn gyfartal â chyfartaledd cenedlaethol mewn 1 ysgol.

Cwestiynau sy'n dod i'r amlwg:

Ysgolion cyfan:

- Pam y mae cymaint o amrywiad mewn perfformiad rhwng ysgolion unigol ym Môn?
- Pa mor hyderus ydym ni bod holl ysgolion Môn yn arfarnu'n effeithiol effaith a chyfraniad pynciau di-graidd unigol yn y mesur C9 diwygiedig, ac i ba raddau y mae eu prosesau atebolrwydd yn herio'n rymus Amrywiad mewn Ysgol?
- Pa gamau gweithredu effeithiol y mae arweinwyr yn rhoi sylw iddynt ar hyn o bryd gydag adrannau sy'n perfformio'n well na chyfartaledd yr ysgol a gyda'r rhai hynny sy'n tanberfformio? Sut gellir sicrhau bod ysgolion yn dysgu gan ei gilydd?
- I ba raddau y mae adrannau unigol mewn ysgolion yn mynd ati i ddadansoddi'n fforensig y data a rennir gan CBAC ar berfformiad pynciau, ac i ba raddau y mae staff adrannau, ar draws yr holl bynciau, yn deall y pwysoliad asesu ar gyfer pob manyleb? Sut y mae hyn yn cael effaith effeithiol ar eu cynllunio a'u darpariaeth ac ar y ddealltwriaeth o raddio, dyfarnu ac adrodd ble bo'n berthnasol?
- Pa mor addas yw'r ddarpariaeth mewn ysgolion ar gyfer bechgyn, yn enwedig y rhai hynny sydd mewn perygl o golli diddordeb?
- Pa mor dda y mae'r strategaethau 14-19 lleol presennol yn sicrhau y defnyddir cyllid yn effeithiol i gyflwyno profiadau a chymwysterau priodol i grwpiau o ddisgyblion sydd wedi'u targedu, ac i ba raddau maen nhw'n cyfrannu at y mesurau interim diwygiedig ym mhob awdurdod lleol?
- Sut y gallwn sicrhau'n effeithiol bod arweinwyr a staff UauCD yn cael eu cefnogi a bod ganddynt y sgiliau i nodi'n glir sut i ddatblygu i'r eithaf berfformiad disgyblion unigol ar draws y mesurau perfformiad diwygiedig?

Llythrennedd:

- Pa mor effeithiol y mae ysgolion yn datblygu 'uwch sgiliau ysgrifennu' i wella perfformiad?
- Beth yw'r ffordd orau o gefnogi athrawon dosbarth ac adrannau i wella addysgu sgiliau arholiad?
- Beth yw'r strategaethau mwyaf effeithiol i leihau ymhellach y bwlch rhwng y rhywiau?
- A oes gan bob adran ddull cyffredin ac effeithiol o addysgu ysgrifennu?
- Sut y gallwn ni rymuso Penaethiaid Adran ymhellach i arwain y dysgu a'r addysgu?
- Sut y gallwn ni wella ansawdd Ymyrraeth Lythrennedd yng nghyfnod allweddol 3?
- Sut y gallwn ni gefnogi adrannau i gynyddu lefel yr her yng nghyfnod allweddol 3?

Rhifedd:

- Beth yw'r ffordd orau o gefnogi athrawon dosbarth ac adrannau i wella addysgu sgiliau arholiad?
- Beth yw'r strategaethau mwyaf effeithiol i wella perfformiad y merched?
- Sut y gallwn ni gefnogi adrannau i gynyddu lefel yr her yng nghyfnod allweddol 3?
- Sut y gallwn ni wella ymhellach addysgu rhifedd a mathemateg yng nghyfnod allweddol 3?
- Beth yw'r ffordd orau o gefnogi gweithio ar y cyd yng nghyfnod allweddol 4?

Gwyddoniaeth:

- Sut y gallwn ni gefnogi datblygiad sgiliau rhifedd yn fwy effeithiol (sgiliau rhifedd yn asesiad 30% mewn gwyddoniaeth ar draws y TGAU)?
- Sut y gallwn ni gefnogi datblygiad sgiliau llythrennedd yn fwy effeithiol er mwyn cefnogi dysgwyr gallu is i ymdopi â'r swmp mawr o destun mewn papurau arholiad?
- Beth yw'r strategaethau mwyaf effeithiol i leihau ymhellach y bwlch rhwng y rhywiau?

- Sut y gallwn ni weithredu ymchwil weithredol fwy effeithiol mewn dosbarthiadau er mwyn gwella'r dysgu a'r addysgu?
- Beth yw'r strategaethau gorau i ennyn diddordeb bechgyn mewn gwyddoniaeth?
- Beth yw'r strategaethau gorau i ennyn diddordeb merched mewn gwyddoniaeth?
- Beth yw'r dull mwyaf effeithiol o gychwyn gwers wyddoniaeth? (cysylltiedig â phrosiect ymchwil EEF)
- Sut y gallwn ni ddefnyddio modelu i godi cyrhaeddiad mewn gwyddoniaeth?

Cyfnod Allweddol 5

Roedd 519 o ddisgyblion yn sefyll Safon Uwch ym Môn yn 2019, nifer ychydig yn is na 2018 (532). Gwelwyd gwelliant dros dreigl tair blynedd mewn deilliannau ar raddau A*/A ac A*-C. Ar raddau A*/A gwelwyd cynnydd o 0.8% o 2018 i 18.5% , a chynnydd o 2.3% i 72.4% ar raddau A*-C. Mae perfformiad yr Awdurdod yn 2019 yn is na'r perfformiad cenedlaethol ond mae'r bwlch wedi cau yn y ddau achos (o 0.1% a 2.3% yn y drefn honno). Mae'r ddau ffigwr yn uwch na'r ffigyrau ar gyfer yr ALI yn 2017 a 2018. Ar radd A*-B gwelwyd gostyngiad bychan ar berfformiad 2018 o 0.3% a gostyngiad o 1.4% ar raddau A*-E.

Mae data gwerth ychwanegol ALPS ar sail gwybodaeth a gyflwynir gan ysgolion yn awgrymu bod cynnydd disgyblion ôl-16 yn gryf ym Môn. Awgryma'r data hwn bod perfformiad ysgolion Môn ar y sgôr 'T' yn y 40% uchaf o gronfa ddata o ysgolion ar draws Cymru a Lloegr, sydd yn welliant ar berfformiad blynyddoedd blaenorol. Mae pedair allan o'r 5 ysgol uwchradd ym Môn wedi gwella ar eu perfformiad yn y Dangosydd Ansawdd gydag un ysgol wedi gwneud cynnydd ardderchog eleni (Ysgol B) ac ymhlith y 25% uchaf o gronfa ddata o ysgolion ar draws Cymru a Lloegr. Ar sail y nifer sydd yn sefyll yr UG, mae'r sgôr 'T' yn 6 sydd yn awgrymu bod disgyblion yn gwneud cynnydd cadarn.

Proffil Estyn yr ALI

Mae proffil arolygiadau'r ALI yn gyffredinol debyg i 2017/18, ac yn gryfach na'r proffil cenedlaethol.

Cyfuno arolygiadau ysgolion Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	ALL Cymru	Nifer Arolygwyd	Dim mewn Dilyniant		Adolygiad Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
2017-2018	Ynys Mon	8	75.0	6	12.5	1	12.5	1	0.0	0
2017-2018	Cymru	237	75.1	178	17.3	41	4.6	11	3.0	7
2018-2019	Ynys Mon	7	85.7	6	14.3	1	0.0	0	0.0	0
2018-2019	Cymru	227	75.8	172	19.8	45	1.8	4	2.6	6

Y farn - pob ysgol 2018-19

	Safonau	Lles	Addysgu	Cefnogaeth	Arweinyddiaeth
--	---------	------	---------	------------	----------------

	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru
Rhagorol	0.00	11.45	0.00	19.82	0.00	11.89	0.00	18.94	0.00	17.18
Da	85.71	65.20	100.00	67.40	71.43	62.11	100.00	70.93	85.71	58.59
Digonol	14.29	21.15	0.00	12.33	28.57	24.23	0.00	8.37	14.29	20.70
Anfoddhaol	0.00	2.20	0.00	0.44	0.00	1.76	0.00	1.76	0.00	3.52

Arolygiadau Ysgolion Cynradd Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	ALL Cymru	Nifer Arolygwyd	Dim mewn Dilyniant		Adolygiad Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
2017-2018	Ynys Mon	8	75.0	6	12.5	1	12.5	1	0.0	0
2017-2018	Cymru	200	80.5	161	14.5	29	3.5	7	1.5	3
2018-2019	Ynys Mon	6	83.3	5	16.7	1	0.0	0	0.0	0
2018-2019	Cymru	188	80.9	152	16.5	31	0.5	1	2.1	4

Arolygiadau Ysgolion Uwchradd/Pob Oedran Medi 2017 - Gorffennaf 2019

Blwyddyn	ALL Cymru	Nifer Arolygwyd	Dim mewn Dilyniant		Adolygiad Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
2017-2018	Ynys Mon	0	-	0	-	0	-	0	-	0
2017-2018	Cymru	30	50.0	15	33.3	10	10.0	3	6.7	2
2018-2019	Ynys Mon	1	100.0	1	0.0	0	0.0	0	0.0	0
2018-2019	Cymru	32	43.8	14	40.6	13	9.4	3	6.3	2

Arolygiadau Ysgolion Arbennig / Unedau Cefnogi Dysgu

Blwyddyn	ALL Cymru	Nifer Arolygwyd	Dim mewn Dilyniant		Adolygiad Estyn		Gwelliant Sylweddol		Mesurau Arbennig	
			%	#	%	#	%	#	%	#
2017-2018	Ynys Mon	0	-	0	-	0	-	0	-	0
2017-2018	Cymru	7	28.6	2	28.6	2	14.3	1	28.6	2
2018-2019	Ynys Mon	0	-	0	-	0	-	0	-	0
2018-2019	Cymru	7	85.7	6	14.3	1	0.0	0	0.0	0

Y farn mewn ysgolion Cynradd

	Safonau		Lles		Addysgu		Cefnogaeth		Arweinyddiaeth	
	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru
Rhagorol	0.00	10.11	0.00	19.15	0.00	11.17	0.00	17.55	0.00	17.55
Da	83.33	71.28	100.00	72.34	83.33	66.49	100.00	76.06	83.33	63.30
Digonol	16.67	18.09	0.00	8.51	16.67	21.28	0.00	4.79	16.67	16.49
Anfoddhaol	0.00	0.53	0.00	0.00	0.00	1.06	0.00	1.60	0.00	2.66

Y farn mewn ysgolion Uwchradd/Gydol Oes

	Safonau		Lles		Addysgu		Cefnogaeth		Arweinyddiaeth	
	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru	Ynys Mon	Cymru
Rhagorol	0.00	12.50	0.00	18.75	0.00	9.38	0.00	21.88	0.00	9.38
Da	100.00	34.38	100.00	40.63	0.00	40.63	100.00	43.75	100.00	34.38
Digonol	0.00	40.63	0.00	37.50	100.00	43.75	0.00	31.25	0.00	46.88
Anfoddhaol	0.00	12.50	0.00	3.13	0.00	6.25	0.00	3.13	0.00	9.38

Cynradd – Arolygwyd 6 ysgol yn 2018-19. Barnwyd nad oedd angen gweithgarwch dilynol gan Estyn mewn 5 o'r 6.

Yn y proffil ar hyn o bryd mae 1 ysgol yn y categori dilyniant lleiaf dwys 'Adolygu gan Estyn' gydag 1 ysgol yn parhau mewn 'Gwelliant Sylweddol' (barnwyd yn yr ail ymweliad yn 2018-19 bod lefel y gweithgarwch dilynol yn yr ysgol yma yn parhau o'r arolygiad gwreiddiol yn 2017-18).

Uwchradd - Arolygwyd 1 ysgol yn 2018-19. Barnwyd nad oedd angen gweithgarwch dilynol gan Estyn.

Yn y proffil ar hyn o bryd mae 1 ysgol o'r 5 ysgol uwchradd yn y categori dilyniant lleiaf dwys, Adolygu gan Estyn.

Ysgolion Arbennig / UCD – Ni arolygwyd ysgol Arbennig yn ystod 2018-19.

Proffil Categorioidio yr ALI – gwybodaeth i ddilyn.

Trefniadau monitro yr ALI ar gyfer craffu ar berfformiad ysgolion unigol

Cynhelir cyfarfodydd Bwrdd Ansawdd Lleol pob pythefnos rhwng Arweinyddion Craidd Cynradd ac Uwchradd GwE a swyddogion ALI Môn. Trafodir unrhyw ysgolion sy'n achosi pryder, a nodir unrhyw gryfderau a meysydd i'w gwella. Trafodir hefyd canfod pryderon yn gynnar mewn ysgolion, ac fe'u nodir fel y gellir darparu ymyrraeth a chymorth yn gynnar. Mae hyn yn cysylltu â'r cyfarfodydd rheolaidd a gynhelir rhwng Arweinydd Craidd Môn a'r

Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant er mwyn trafod cynnydd holl ysgolion Môn. Mae'r gohebu rheolaidd rhwng yr ALI a swyddogion GwE yn sicrhau y rhennir gwybodaeth am allu ysgolion i wella, a ble gwelir bod pryderon mae pawb yn gweithio mewn partneriaeth i adolygu'r safonau a'r ddarpariaeth yn yr ysgol a gosod a monitro targedau pendant ar gyfer gwella.

Mae gan ALI Môn Banel Craffu Ysgolion sydd yn cynnwys Swyddogion Addysg, Arweinwyr Craidd Môn ac Aelodau Etholedig. Mae'r Panel yn cyfarfod yn rheolaidd i graffu ar berfformiad ysgolion unigol, a gwahoddir Penaethiaid a Chadeiryddion yr ysgolion gerbron y Panel i adrodd ar safonau. Mae'r Panel hefyd yn craffu ar gefnogaeth GwE i'r ysgolion ynghyd â chysgodi gweithgareddau GwE er mwyn sicrhau ansawdd a gwerth am arian.

Prif feysydd ar gyfer gwelliant i'r ALI i'w cynnwys mewn Cynlluniau Busnes Lefel 2

- Gwella perfformiad ar y lefelau disgwyliedig yn y Cyfnod Sylfaen ar draws pob maes dysgu.
- Gwella perfformiad ar yr uwch lefelau yn y Cyfnod Sylfaen ar draws pob maes dysgu.
- Gwella perfformiad disgyblion hPYD ar yr uwch lefelau yn y Cyfnod Sylfaen
- Gwella perfformiad mewn Cymraeg yn y Cyfnod Sylfaen ac yng nghyfnod allweddol 2.
- Gwella perfformiad disgyblion hPYD ar y lefelau disgwyliedig yng nghyfnod allweddol 2.
- Gwella perfformiad bechgyn ar y lefelau disgwyliedig a'r uwch lefelau yng nghyfnod allweddol 2.
- Gwella perfformiad ar y lefelau uwch yng nghyfnod allweddol 3.
- Gwella perfformiad mewn Cymraeg, Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth yng nghyfnod allweddol 4.
- Gwella perfformiad bechgyn mewn llythrennedd, a gwella perfformiad y merched mewn rhifedd a gwyddoniaeth yng nghyfnod allweddol 4.
- Gwella perfformiad ar y graddau uwch yng nghyfnod allweddol 4.
- Gwella perfformiad ar raddau A*-A yng nghyfnod allweddol 5.